СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 5.30, 21.00, 15.30;
Віцебск — 5.15, 20.55, 15.40;
Магілёў — 5.19, 20.49, 15.30;
Гомель — 5.24, 20.38, 15.14;
Гродна — 5.48, 21.12, 15.24;
Брэст — 5.53, 21.08, 15.16.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 5 жніўня.

ІМЯНІНЫ:
Барыса і Глеба, Хрысціны, Палікарпа;
Славы, Якуба

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

6 ЖНІЎНЯ 1992 г.
чацвер, № 155 (21933)

РОЗГАЛАС

ПАСТАНОВА

Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ ЗАЦВЯРДЖЭННІ СКЛАДУ САВЕТА КАНТРОЛЬНАЙ ПАЛАТЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь пастанаўляе:

Зацвердзіць Савет Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь у наступным складзе:

Саковіч В. А. — Старшыня Савета Кантрольнай палаты
Корбут М. П. — намеснік Старшыні Кантрольнай палаты
Далгалёў В. Б. — намеснік Старшыні Кантрольнай палаты
Радомскі В. І. — намеснік Старшыні Кантрольнай палаты
Глушкевіч Я. М. —начальнік упраўлення арганізацыйна-прававой работы Кантрольнай палаты.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

24 ліпеня 1992 г.
г. Мінск.

ПАСТАНОВА

Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

АБ МАТЭРЫЯЛЬНАЙ ПАДТРЫМЦЫ НЕПРАЦУЮЧЫХ ПЕНСІЯНЕРАЎ

У мэтах недапушчэння зніжэння жыццёвага ўзроўню непрацуючых пенсіянераў ва ўмовах далейшай лібералізацыі цэн Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Прыняць прапанову Пенсіённага фонду аб аднаразовай выплаце ў жніўні гэтага года кожнаму непрацуючаму пенсіянеру 300 рублёў і аб фінансаванні ўказаных расходаў органамі сацыяльнага забеспячэння за кошт сродкаў фонду.

2. Прасіць Нацыянальны банк прадастаўляць пры неабходнасці Пенсіённаму фонду крэдыт для забеспячэння своечасовай выплаты пенсій і дапамог.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. МЯСНІКОВІЧ.

Кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. КАЎКО.

5 жніўня 1992 г.
г. Мінск.

ДЗІКІ-«КАМБАЙНЕРЫ»

ГОМЕЛЬ. Яшчэ не закончылася жніво, а дзе-нідзе пачалася актыўная ўборка позніх сартоў бульбы. Ці не рана? Не, бо ў якасці бульбаўборачных камбайнаў выступаюць статкі дзікоў, якіх у гэтых месцах развялося больш чым трэба. Так, у саўгасе «Камарынскі» Брагінскага раёна яны паспелі начыстую «перааараць» ужо больш за 10 гектараў бульбы. Да ўказанай лічбы дзікі-«камбайнеры», як трапна ахрысцілі ў народзе гэтых жывёлін, набліжаюцца і ў калгасе імя Фрунзе таго ж Брагінскага раёна, а таксама ў некаторых іншых гаспадарках Нараўляншчыны і Чачэршчыны.

Нашэсце дзікоў стала тут сапраўдным бедствам — яны паядаюць і вытоптваюць пасевы аўса, ячменю, іншых культур, раскопваюць бурты. Калектывы калгасаў і саўгасаў арганізоўваюць начныя дзяжурствы ўзброеных стрэльбамі вартаўнікоў. Аднак гэта пакуль дапамагае мала. Тым больш што летам ніхто не дае дазволу на адстрэл дзікоў.

А З НЕБА СТРАХОЎКІ НЕ ЗАПАТРАБУЕШ

БУДА-КАШАЛЁВА. Нясцерпная спёка тут дзе-нідзе перапыняецца кароткімі, але небяспечнымі навальніцамі. Адна з іх абрушылася на землі калгаса імя Леніна і нарабіла бяды.

Быццам з градабойных установак на працягу 15—20 хвілін лупцаваў град, які так «абмалаціў» 300-гектарнае поле аўса, ячменю і жыта, што там мала што засталося ўбіраць. Вось тут і ўспомнілі пра піянераў, якіх раней мабілізоўвалі на збор каласкоў. Толькі дзе сёння знойдзеш тых піянераў?

Таму, вывеўшы на «паранеыя» палеткі камбайны, каб хоць нешта сабраць з іх, у калгасе з болем у сэрцы склалі акт аб уроне, які нанесла стыхія.

Толькі ад гэтага не лягчэй, бо пакуль ніхто не хоча выплачваць страхоўку. А да неба, як вядома, прэтэнзій не прад'явіш.

БОЛЬШ ТАКІХ БЫ ФЕРМЕРАЎ

ГОМЕЛЬ. Мала хто верыў у поспех фермера Леаніда Парфянкова, калі ён узяў у карыстанне запушчаны 46-гектарны сад, спісаны з балансу калгаса імя XXII з'езда КПСС.

Маўляў, ён і стары, і сарты яблынь неперспектыўныя.. Але аграном-садавод, які закончыў Ціміразеўскую акадэмію, за кароткі час так наладзіў справу, што сёлета мае намер прадаць гараджанам 1,5 тысячы тон яблыкаў.

Калі б у вобласці знайшлося яшчэ некалькі такіх фермераў, адпала б неабходнасць ездзіць за вітамінамі ў блізкае і далёкае замежжа, як гэта робіцца цяпер.

ПРЫСПЕШВАЕ ЖНІВО ХЛЕБАРОБА

Савет Міністраў Беларусі прыняў пастанову «Аб ходзе выканання рашэнняў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь па пытаннях павелічэння вытворчасці кармоў і фарміравання дзяржаўных рэсурсаў збожжа ў 1992 годзе».

У ёй, у прыватнасці, гаворыцца, што Міністэрствам сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання і яго органамі на месцах, аблвыканкомамі і райвыканкомамі не прыняты меры па выкананню рашэнняў урада па пытаннях павелічэння вытворчасці кармоў і фарміравання дзяржаўных рэсурсаў збожжа ў 1992 годзе. Гаспадаркамі былі ўпушчаны лепшыя тэрміны ўборкі шматгадовых траў першага ўкосу, не выкарыстоўваюцца магчымасці для нарыхтоўкі кармоў на нясельскагаспадарчых угоддзях. А гэта ў сваю чаргу прывяло да зніжэння аб'ёмаў назапашвання травяністых кармоў.

У цэлым па рэспубліцы нарыхтавана толькі 7,6 цэнтнера кармавых адзінак на ўмоўную галаву жывёлы супраць 8 цэнтнераў у мінулым годзе. Ва ўсіх абласцях назіраецца значнае адставанне ў параўнанні з мінулым годам. У Гродзенскай вобласці на 11 працэнтаў менш, Магілёўскай — на 9, Віцебскай —на 6, Мінскай—на 5 і Гомельскай — на 3 працэнты.

Як выключна напружаную ацэньвае ўзнікшую ў рэспубліцы абстаноўку з нарыхтоўкай кармоў і фарміраваннем рэсурсаў збожжа Савет Міністраў рэспублікі. У пастанове падкрэсліваецца, што сітуацыя патрабуе тэрміновых мер, якія б далі магчымасць у самыя кароткія тэрміны змяніць становішча спраў, забяспечыць грамадскую жывёлагадоўлю кармамі, своечасова правесці ўборачныя работы, паставіць у дзяржаўныя рэсурсы збожжа ва ўстаноўленых аб'ёмах.

У сувязі з гэтым Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

звярнуць увагу старшынь аблвыканкомаў, кіраўніцтва Міністэрства сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання на нездавальняючае выкананне пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12 чэрвеня 1992 г. № 363 «Аб мерах па павелічэнню вытворчасці і павышэнню якасці кармоў у 1992 годзе» ў частцы забеспячэння больш высокіх тэмпаў нарыхтоўкі кармоў, накіравання ў гэты час у вёску рабочых і служачых, тэхнікі з прамысловых прадпрыемстваў, арганізацый і устаноў у гарадах і раённых цэнтрах.

Даручыць аблвыканкомам, кіраўнікам рабочых груп, зацверджаных распараджэннем Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 6 ліпеня 1992 г. № 690р, у тыднёвы тэрмін разгледзець па кожнаму раёну становішча спраў з забеспячэннем жывёлагадоўлі кармамі, уборкай ураджаю, выкананнем абавязковых паставак збожжа ў дзяржаўныя рэсурсы і далажыць аб гэтым ураду. Выпрацаваць меры па папаўненню кармавых рэсурсаў за кошт расшырэння плошчаў пад пасляўкоснымі і паўкоснымі культурамі, касьбы на нясельскагаспадарчых угоддзях, поўнага збору і захаванасці ўсіх відаў кармоў, па забеспячэнню кожнай гаспадаркі насеннем, правядзенню сяўбы азімых культур, рапсу і іншых неадкладных работ. Ажыццявіць проціпажарную ахову сабранага ўраджаю, пасеваў сельскагаспадарчых культур, тарфяных і лясных угоддзяў.

Ускласці на намеснікаў старшынь аблвыканкомаў, у кампетэнцыі якіх знаходзяцца пытанні сельскай гаспадаркі, персанальную адказнасць за правядзенне ўборачных і нарыхтоўчых работ.

Строга спаганяць са службовых асоб, якія допускаюць неарганізаванасць і недысцыплінаванасць у рабоце па забеспячэнню ўборкі ўраджаю, выкананні абавязковых паставак збожжа ў дзяржаўныя рэсурсы.

У мэтах аператыўнага вырашэння пытанняў, звязаных з уборкай ураджаю, забеспячэннем жывёлагадоўлі кармамі, нарыхтоўкамі збожжа ў дзяржаўныя рэсурсы, завозам нехапаючай колькасці збожжа з-за межаў рэспублікі, ажыццяўлення кантролю за выкананнем Міністэрствам сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрствам хлебапрадуктаў, іншымі міністэрствамі і ведамствамі, аблвыканкомамі пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 1 ліпеня 1992 г. № 402 «Аб надзвычайных мерах па фарміраванню дзяржаўных рэсурсаў збожжа ў 1992 годзе» ўтварыць пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Надзвычайную камісію ў саставе А. І. Бокача (старшыня камісіі), С. С. Лінга (намеснік старшыні), С. В. Брыля, У. А. Заламая, С. П. Янчука, В. В. Сурмача, У. М. Шэпеля, М. М Чыгіра, І. А. Аўдзейчыка.

Устанавіць, што рашэнні камісіі з'яўляюцца абавязковымі для міністэрстваў, ведамстваў і аблвыканкомаў.

Дзяржаўнаму камітэту па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва, Міністэрству фінансаў, Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання ў тыднёвы тэрмін давесці да ведама накіраваных на ўборку студэнтаў, навучэнцаў, рабочых і служачых прамысловых прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый умовы аплаты працы.

Старшыням аблвыканкомаў, міністру сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання Ф. У. Міračыцкаму, міністру хлебапрадуктаў М. С. Якушаву прыняць тэрміновыя меры па нарыхтоўцы збожжа ў дзяржаўныя рэсурсы.

Дзяржэканомплану сумесна з Міністэрствам сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрствам хлебапрадуктаў, аблвыканкомамі да 5 жніўня 1992 г. распрацаваць баланс дзяржаўных рэсурсаў збожжа па асноўных культурах для харчовых і фуражных мэт з вызначэннем аб'ёмаў, неабходных для кампенсацыі завозімых у рэспубліку круп і нязбожжавай сыравіны для вытворчасці кармоў, а таксама аб'ёмаў закупак нехапаючага збожжа за межамі рэспублікі.

Дзяржэканомплану, Міністэрству фінансаў, Дзяржаўнаму камітэту па знешніх эканамічных сувязях, Міністэрству рэсурсаў, Міністэрству хлебапрадуктаў, Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання да 5 жніўня 1992 г. унесці ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь прапановы аб закупках за межамі рэспублікі нехапаючага збожжа і крыніцах іх фінансавання.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Любы касцёр калісьці дагарыць... Калі?

Страты ад пажараў гэтым летам вылічваюцца многімі мільёнамі рублёў і, як паказвае практыка барацьбы з агнём, калі не будуць прыняты экстранныя меры па рэарганізацыі пажарнай аховы, у будучым маштабы бяды прымуць яшчэ большы размах. Як прадухіліць яе? Што процiпаставіць вогненнай стыхіі, якая за два месяцы ўжо праявіла свой буйны нораў больш чым у 4.000 ачагоў узгаранняў, ахапіўшы пажарамі больш чым 5 тысяч гектараў лясоў, тарфянікаў, палёў? Аб гэтым і ішла размова на расшыранай нарадзе кіруючых работнікаў парламента і ўрада, якую правёў першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Вячаслаў КУЗНЯЦОЎ.

Масавыя пажары ў лясах і на тарфяніках рэспублікі, выкліканыя засухай, не рэдкасць і паўтараюцца праз кожныя 5—6 гадоў. Аднак сёлета сітуацыя ўскладнілася тым, што пачалі гарэць збожжавыя. У Баранавіцкім раёне вогненная стыхія абудзіла ад шматгадовай спячкі смяротную начынку, якая засталася ў зямлі з вайны, пачуліся выбухі. Ля вёскі Літва «падсмалены» снарад узарваўся паблізу шашэйнай дарогі...

Што рабіць? Сёлета сапёра з мінашукальнікам у агонь не пашлеш, а спецыяльных машын катастрафічна не хапае. І не толькі: браніраваных для экстраннага размініравання ў надзвычайных сітуацыях. Мала выкарыстоўваецца і іншай ваеннай тэхнікі, якая выдатна зарэкамендавала сябе пры тушэнні лясных пажараў. Справа ў тым, што большасць машын «закансервавана» на доўгае захоўванне.

Удзельнікі нарады адзначалі, што «расканерваваць» тэхніку нескладана. Аднак, каб укамплектаваць экіпажы, неабходна прызваць на службу ваеннаслужачых запасу, а для гэтага патрабуецца спецыяльны загад Міністэрства абароны. Загаду няма. Гарым трэці месяц...

Ды калі б толькі гэта! Запатрабавалася спецыяльнае распараджэнне ўрада, каб хоць неяк забяспечыць пажарныя часці, што вядуць барацьбу з агнём, палівам і гаручазмазачнымі матэрыяламі.

Можа сітуацыя, якая склалася гэтым летам, нетыповая? На жаль. У рэспубліцы штогод рэгіструецца 15—16 тысяч пажараў. У агні гіне 450—500 чалавек. Эканамічныя страты складаюць не менш чым мільярд рублёў. Калі гэтыя лічбы будуць мець выгляд сярэднестатыстычных, па колькасці насельніцтва, то яны акажуцца значна вышэйшымі, чым у іншых краінах. У крызісным стане знаходзяцца многія падраздзяленні пажарнай аховы, якія расканцэнтраваныя ў трынаццаці міністэрствах і ведамствах. З-за адсутнасці грошай больш палавіны з іх знаходзяцца на грані расфарміравання.

«Пайшла дымам» і сістэма цэнтралізаванага забеспячэння сродкамі барацьбы з пажарамі і аварыямі. Дарэчы, уласных прадпрыемстваў, якія выпускаюць такую прадукцыю, у рэспубліцы няма. Сучасны пажарны аўтамабіль каштуе сёння звыш мільёна рублёў. А толькі за два месяцы гэтага года пры тушэнні лясоў і тарфянікаў са строю выйшла палавіна машын, занятых на пажарах.

Яшчэ горшая сітуацыя з забеспячэннем пажарнай бяспекі аб'ектаў і галін народнай гаспадаркі, якія раней падпарадкоўваліся саюзным міністэрствам і ведамствам. Цудам абыходзіць бяда «МАЗ», «БелАЗ», «Мінскі трактарны завод», «Азот», «Хімвалакно», «Гомсельмаш», элеватары, збожжапрыёмныя прадпрыемствы. Іх абсталяванне эксплуатуецца на грані магчымасці і знаходзіцца ў перадаварыйным стане. Наглядным прыкладам таго, што можа адбыцца, служыць аварыя на ВА «Палімір» у Наваполацку. Тут спатрэбілася 15 гадзін бесперапыннай барацьбы з агнём, каб прадухіліць узгаранне вытворчасці, дзе выкарыстоўваецца сінільная кіслата. І калі б здарылася непапраўнае, не толькі прадпрыемства спыніла б сваё існаванне, але і ў горадзе былі б шматлікія ахвяры...

На думку прадстаўнікоў пажарнай аховы рэспублікі, асноўная прычына пажаранебяспечнай сітуацыі — фінансы. Больш правільна, іх адсутнасць. Толькі 0,12 працэнта ад валавога грамадскага прадукту расходуецца ў Беларусі на проціпажарную абарону. Гэта ў некалькі разоў менш, чым у іншых краінах. Але ж размова ідзе іменна аб той сітуацыі, калі скупы плаціць нават не двойчы, а ў дзесяткі разоў больш.

Ёсць і іншыя, не менш сур'ёзныя, прычыны. На нарадзе адзначалася, што заканадаўства ў галіне пажарнай бяспекі недасканалае. Нарматыўныя акты, якія рэгламентуюць дзейнасць проціпажарнай службы рэспублікі, датаваныя 1946 годам. Натуральна, яны носяць дэкларатыўны характар, не вызначаюць ні арганізацыйна-прававога, ні тэхніка - эканамічнага статуса службы.

Іменна таму ўдзельнікі нарады сышліся ў адным: з рэформай сістэмы пажарнай аховы цягнуць нельга. Мінфін і Галоўнае ўпраўленне пажарнай аховы МУС рэспублікі павінны ў бліжэйшы час падрыхтаваць свае прапановы ўраду і заканадаўцам. Што ж, лепш позна, чым ніколі...

Аляксандр КРЫЖАНОЎСКІ. (БЕЛІНФАРМ).

Мінск.

ТРАНСНАЦЫЯНАЛЬНАЯ, ТРАНСПАРТЫЙНАЯ

У Мінску адбылася І канферэнцыя беларускіх членаў Транснацыянальнай Радыкальнай партыі. У канферэнцыі прынялі ўдзел каля 50 дэлегатаў, у тым ліку народны дэпутат Беларусі Яўген Цумараў, старшыня АДПБ Аляксандр Дабравольскі (госць), член федэральнага савета ТРП Андрэа Тамбуры (Італія), прадстаўнікі экалагічных арганізацый Украіны і Расіі.

Радыкальная партыя была створана ў 1955 годзе ў Італіі на базе левага крыла Ліберальнай партыі і ўдзельнікаў студэнцкага руху. Зараз Радыкальная партыя налічвае звыш 5.000 членаў у 25 краінах Еўропы, Амерыкі, Азіі, Афрыкі, у тым ліку і ў рэспубліках былога Савецкага Саюза. Асноўныя задачы партыі — абарона правоў чалавека, ажыццяўленне лозунга аб Злучаных Штатах Еўропы, адмена смяротнага пакарання, права на адмову ад воінскай службы, барацьба з наркотыкамі, экалогія. Гэта, напэўна, адзіная партыя ў свеце, якая не забараняе сваім членам знаходзіцца ў іншых палітычных партыях і ў гэтым сэнсе яе можна параўнаць з шырокім непартыйным рухам за правы чалавека. Метады барацьбы — актыўнае палітычнае ненасілле.

Аляксей ГАЛІЧ.

БАРСЕЛОНА-92

САМЫ МОЦНЫ ЧАЛАВЕК ПЛАНЕТЫ

Вітацца з імі за руку заўсёды прыемна і... боязна. Прыемна ад усведамлення таго, што абодва яны — і алімпійскі чэмпіён 1980 года Леанід Тараненка, і пераможца Гульняў-1988 Аляксандр Курловіч вось ужо 12 гадоў запар, змяняючы адзін аднаго, трывала ўтрымліваюць за сабой неафіцыйны тытул самых моцных людзей на Зямлі. Боязна, бо, скажу шчыра, мала радасці ад іхніх поціскаў рукі: волатаўская сіла яна і ёсць волатаўская...

А ў жыцці абодва яны — дабракі, сапраўдныя джэнтльмены. Што ні спытаеш — раскажуць нібы на духу; ды і пра планы і задумы свае ніколі, здаецца, не ўтойваюць. Чаго вартыя, скажам, тыя ж разлікі, зробленыя некалькі гадоў назад Леанідам Тараненкам і ягоным настаўнікам Іванам Лагвіновічам паводле якіх на памосце алімпійскі чэмпіён-80 будзе выступаць ажно да свайго 40-годдзя, гэта значыць, да Алімпіяды-96. Тады ж знайшліся скептыкі, якія засумняваліся ў гэтым, ды і сам атлет зрэдку пачаў здаваць... Вядома, прычынай таму былі і бліскучыя выступленні ягонага сябра і саперніка Курловіча — спартсмена таксама таленавітага, здольнага, маладзейшага.

У зборнай СССР, а потым — і ў камандзе Садружнасці Незалежных Дзяржаў ім даўно няма роўных. Выстаўляць жа двух прадстаўнікоў у адной і той жа вазе кіраўнікам калектыву не заўсёды выдаецца магчымасць: то інтарэсы каманднай барацьбы не дазваляюць, то не бывае патрэбы зводзіць хлопцаў у паядынку паміж сабой... Галоўны трэнер зборнай СНД, славуты ў мінулым асілак Васіль Аляксееў, тым не менш, не крыўдзіць ні Курловіча, ні Тараненку, выдатна ведаючы і ўсведамляючы чаго вартыя і іх шчырая праца, і таленты... Адным словам, «ужываюцца» нашы волаты, па сутнасці, без праблем.

Выйсці разам на алімпійскі памост ім прадставілася магчымасць чатыры гады назад — у Сеуле, на Гульнях XXIV Алімпіяды. І Аляксандр, і Леанід былі тады ў бліскучай спартыўнай форме, гатовы былі павесці спрэчку за залаты медаль, як кажуць, на самым высокім узроўні. Ды лёс распарадзіўся інакш: ужо там, у сталіцы Алімпіяды, Тараненка нечакана захварэў і выйсці на паядынак не змог... Тытул чэмпіёна Курловіч заваяваў без асаблівых праблем.

І вось мінула чатыры гады. У Барселоне хлопцам з Гродна і Мінска выдаўся яшчэ адзін шанц паспрачацца за тытул самага моцнага на планеце...

Толькі адзін атлет — нямецкі штангіст Манфрэд Нёрлінгер змог стаць — не, не сапернікам, а ўсяго толькі асістэнтам — у іхняй вочнай спрэчцы. 31-гадовы Аляксандр Курловіч, ўзяўшы 200-кілаграмовую штангу ў рыўку і ўзняўшы 250 у штуршку, у другі раз запар выйграў Алімпіяду. «Серабро» з сумай 425 кілаграмаў атрымаў Леанід Тараненка, «бронзу»— Манфрэд Нёрлінгер: ён паказаў усяго толькі 412,5 кілаграма.

Такім чынам, залаты медаль Гульняў, заваяваны нашым штангістам, стаў дзесятай вышэйшай узнагародай беларускіх пасланнікаў у Барселоне. Па колькасці іх яны дзеляць пятаешостае месцы з камандай Венгрыі. І яшчэ, як кажуць, не вечар...

Анатоль ФЁДАРАЎ.

На здымку: Аляксандр КУРЛОВІЧ.

Павел КАЗЛОЎСКІ:

Стаць нейтральнай дзяржавай Беларусь зможа. Але зрабіць гэта будзе нялёгка

З МІНІСТРАМ АБАРОНЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ГЕНЕРАЛ-ПАЛКОЎНІКАМ ПАЎЛАМ КАЗЛОЎСКІМ ГУТАРЫЦЬ КАРЭСПАНДЭНТ АГЕНЦТВА «ІНТЭРФАКС» ВЯЧАСЛАЎ ЗЯНЬКОВІЧ

— Павел Паўлавіч! Парламент нашай рэспублікі абвясціў курс на дасягненне бяз'ядзернасці і дзяржаўнага нейтралітэту. У друку не раз ставілася пытанне аб тым, наколькі рэальнае ўвасабленне ў жыццё гэтых імкненняў. Скажыце, якая ваша думка наконт гэтага?

— Стаць нейтральнай дзяржавай — для Беларусі гэта адна з галоўных мэт. Але зрабіць гэта будзе нялёгка. Наша рэспубліка мае асаблівае геаграфічнае становішча. Праз яе тэрыторыю праходзяць важнейшыя міжнародныя камунікацыі, якія звязваюць Расію з Захадам. Такім чынам, у стабільнасці і паслядоўнасці палітычнага курсу Беларусі зацікаўлена ўсё еўрапейскае супольніцтва. Улічваючы гэта, мы будзем праводзіць самастойны курс ў галіне ваеннай палітыкі.

Якім ён будзе — вызначыць распрацоўваемая ваенная дактрына, якая будзе ўяўляць сабой сістэму афіцыяльна прынятых асноўных вывадаў, поглядаў на вайну, ваеннае будаўніцтва, адбіццё нападу ваеннага агрэсара, а таксама на спосабы вядзення барацьбы па абароне суверэнітэту Беларусі і яе дзяржаўнай цэласнасці. Нам патрэбна такая дактрына, якая б адлюстроўвала інтарэсы Беларусі як нейтральнай, бяз'ядзернай дзяржавы з улікам існуючай у свеце палітычнай абстаноўкі. Таму не выключаю магчымасці прыняцця спачатку дактрыны на пераходны перыяд, час дзеяння якой абмяжоўваўся б дасягненнем асноўнай ваенна-палітычнай мэты рэспублікі — завяршэннем фарміравання Узброеных Сіл Беларусі і вываду з яе тэрыторыі 30-тысячнага кантынгенту Стратэгічных Сіл Расіі.

Першы варыянт ваеннай дактрыны нядаўна быў разгледжаны Саветам Бяспекі Беларусі і прыняты за аснову. З улікам заўваг, розных прапаноў ён цяпер дапрацоўваецца, і пасля другога разгляду Саветам Бяспекі, думаю, будзе вынесены на разгляд Вярхоўнага Савета.

Гавараць сёння аб тым, што Беларусь ужо стала нейтральнай дзяржавай, — бадай заўчасна. Рэспубліка пакуль толькі рухаецца да такога стану. Аўстрыя, Швейцарыя і іншыя краіны ішлі да свайго нейтралітэту праз стагоддзі, часам у складаных палітычных перыпетыях.

— Наколькі доўгім будзе гэты шлях у нас?

— Гэта пакажа час. Ва ўсякім выпадку, не раней, чым з нашай тэрыторыі будзе выведзена стратэгічная ядзерная зброя згодна з падпісанымі беларускім бокам лісабонскімі пагадненнямі. Гэта павінна адбыцца не пазней, чым праз 7 гадоў.

Ды і ўласныя нашы Узброеныя Сілы маюць цяпер значны наступальны патэнцыял. Столькі зброі, баявой тэхнікі і салдат не патрэбна нейтральнай дзяржаве. Мы павінны паступова і разумна развітвацца з гэтай спадчынай, якая дасталася Беларусі ад СССР.

Немалы ўплыў на тэрміны станаўлення Беларусі як нейтральнай дзяржавы будзе мець палітычная сітуацыя як унутры рэспублікі, так і за яе межамі. Цяпер у нас склаліся роўныя адносіны з усімі суседзямі. Націску з боку іншых дзяржаў, спроб уцягнуць Беларусь у якія-небудзь ваенныя блокі і саюзы ў апошні час, можна сказаць, няма. Хоць, трэба прызнаць, яшчэ 2—4 месяцы таму назад, калі мы толькі пачалі фарміраванне беларускіх Узброеных Сіл, гэта іншы раз праяўлялася. Нядаўна мы падпісалі дагавор з Расіяй аб узаемнай каардынацыі ў ваеннай галіне. Рыхтуюцца аналагічныя дагаворы і з іншымі рэспублікамі былога СССР. Усе яны па свайму зместу не носяць характару ваеннага саюза, а толькі сістэматызуюць адносіны ў ваеннай сферы.

— Павел Паўлавіч, вы не раз у час прэс-канферэнцыі заяўлялі аб тым, што ваенны дагавор з Расіяй не трэба разглядаць як ваенны саюз з ёю. А можа, некаторыя элементы гэтага саюза ў дагаворы ўсё ж ёсць? Галоўнае, што адрознівае менавіта ваенны саюз ад розных форм дагавораў і пагадненняў, — гэта магчымасць правядзення сумесных баявых дзеянняў. Вы са мной згодны?

— У некаторай ступені згодны.

— У ваенным дагаворы з Расіяй агаворваецца стварэнне механізма, які рабіў бы тэхнічна немагчымым прымяненне Расіяй стратэгічнай ядзернай зброі з тэрыторыі Беларусі без санкцыі на тое кіраўніцтва нашай рэспублікі. Такім чынам, у прынцыпе, Беларусь і Расія ўдваіх могуць гэта зрабіць?

— У гэты дакумент сэнс укладваўся іншы. Сапраўды, мы дагаварыліся з Расіяй распрацаваць пэўныя механізмы, пры наяўнасці якіх выкарыстанне расійскіх ядзерных установак на тэрыторыі Беларусі будзе тэхнічна немагчымым без згоды на тое кіраўніцтва нашай рэспублікі. Размова ішла не аб сумесным выкарыстанні ядзерных ракет, а аб стварэнні неабходных умоў тэхнічнага кантролю за іх невыкарыстаннем. Дарэчы, сама Беларусь, хоць і мела, і мае цяпер на сваёй тэрыторыі стратэгічную ядзерную зброю, ніколі самастойна не магла і не можа яе выкарыстаць, таму што сакрэтныя коды, без якіх ні адна ракета не ўзнімецца ў паветра, знаходзіліся раней у руках Старшыні Савета абароны СССР, а цяпер — у расійскага Прэзідэнта.

— Калі ж Старшыня Вярхоўнага Савета Беларусі атрымае сваю «долю» кодаў?

— Я так пытанне не ставіў бы. Размова ідзе не аб кодах, а аб якімсьці варыянце тэхнічнага блакіравання. Для пераабсталявання існуючай сістэмы неабходны час. Па дамоўленасці з Расіяй гэты тэрмін будзе вызначаны ў спецыяльным пагадненні.

— Выкарыстанне, напрыклад, амерыканскіх ядзерных ракет на ваенных базах у іншых дзяржавах узгадняецца з іх урадамі?

— Наколькі мне вядома, напрамую гэта не робіцца. Запуск ядзерных ракет там можа праводзіцца выходзячы са спецыяльных міждзяржаўных пагадненняў у рамках блока НАТО.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

РАДЫЁ ФАКТ

Прэс-цэнтр Міністэрства абароны рэспублікі Беларусь паведаміў, што самалётам ІЛ-76 прыбыла чарговая група ваеннаслужачых і іх сем'яў з Закаўказзя. Усе прыбыўшыя — выхадцы з Беларусі.

***

У ноч з 26-га на 27-га ліпеня невядомымі пакуль асобамі на вытворчым аб'яднанні «Гранат» у гарадскім пасёлку Мікашэвічы Брэсцкай вобласці выкрадзены цэзій-137 у свінцовай скрынцы. На жаль, на сённяшні дзень месцазнаходжанне прапажы не выяўлена. Просьба да ўсіх грамадзян, каму вядома што-небудзь, неадкладна паведаміць у мясцовыя органы ўнутраных спраў. Крыніца радыеактыўнасці ўяўляе сур'ёзную небяспеку для здароўя людзей.

***

Усё далей распаўзаюцца радыяцыйныя выкіды Чарнобыльскай АЭС. Санітарна-эпідэміялагічная служба Талачынскага раёна Віцебскай вобласці вымушана была папярэдзіць насельніцтва, што ў вёсках Старая і Новая Будоўка, Сані, Ельнікі зарэгістравана забруджанасць цэзіем. Таму рэкамендавана адмовіцца ад збору грыбоў і ягад у лясных масівах ля гэтых вёсак.

***

Мы ўсе ведаем, як цяжка прадаць цяпер на мясакамбінаты адкормленую жывёлу. Напрыклад, страты ад перарасходу кармоў у аграфірме «Беларусь», што ў Івацэвіцкім раёне, склалі 2 мільёны рублёў. І такіх фактаў шмат. Таму мяркуем, што гаспадарнікі зацікавяцца прапановай спадара Грушвіца — кіраўніка нямецкай фірмы па вытворчасці кампактных машын па перапрацоўцы мяса. Машыны гэтыя танныя, кампактныя, з добрай тэхналогіяй. Іх з задавальненнем купляе Украіна, Расія, а вось заказчыкаў з нашай рэспублікі на выгадных умовах пакуль няма. Тыя, хто зацікавіцца прапановай супрацоўніка нямецкай фірмы, звяртайцеся на карэспандэнцкі пункт радыё Беларусі ў Брэсце.

Нумар тэлефона: 5-53-00.

Мінск пераводзіць стрэлкі

Насуперак усеагульнай модзе на раённыя «суверэнітэты» беларускія чыгуначнікі вядуць строгую цэнтралізацыю сваёй гаспадаркі. Усё кіраванне рэспубліканскім участкам галоўнай трансеўрапейскай магістралі ад Брэста да граніцы з Расіяй пераведзена ў Мінск.

Яшчэ раней чыгуначны аўтаматызаваны дыспетчарскі цэнтр кіравання «прыбраў да рук» станцыі і лініі Віцебскага і частку Баранавіцкага аддзяленняў чыгункі. Знаходзячыся за сотні кіламетраў ад паяздоў, дыспетчары прама са сталічнага будынка пераводзяць стрэлкі, пераключаюць святлафоры, аддаюць каманды машыністам. Усё гэта стала магчымым з пераходам чыгункі на новую тэхналогію, аснова якой — камп'ютэрная тэхніка. Пачаўшы распрацоўку сістэмы чатыры гады назад, спецыялісты магістралі падключылі да стварэння сучаснага цэнтра кіравання вядучыя прадпрыемствы рэспублікі ў галіне электронікі — мінскія аб'яднанні вылічальнай тэхнікі і «Інтэграл». Такі саюз даў магчымасць намнога апярэдзіць калег — чыгуначнікаў з іншых рэспублік. Акрамя аснашчэння ўласнага цэнтра, беларусы мантыруюць падобнае абсталяванне ў Расіі, Казахстане і Латвіі.

— Нас могуць папракнуць у тым, што ў наш «бедны» час мы трацім сродкі на дарагую сістэму, якая ў цяперашніх цэнах будзе каштаваць больш чым мільярд рублёў, — гаворыць намеснік начальніка службы перавозак Беларускай чыгункі Вячаслаў Казак. — Але вопыт вядучых краін, у тым ліку Японіі, якія ідуць у гэтым жа напрамку, паказвае, што мы на правільным шляху. Сістэма акупіцца за шэсць гадоў, прычым не толькі за кошт вызвалення дыспетчараў і іншых работнікаў, але, галоўным чынам, за кошт больш аптымальнай арганізацыі руху паяздоў. Раней кожнае аддзяленне адказвала толькі за свой участак чыгункі, і гэта нараджала некаторы эгаізм. Скажам, каб забяспечыць пропуск грузавых саставаў, затрымлівалі пасажырскія паязды або кожны па-свойму шукаў выйсця. Цяпер гэтыя задачы вырашаюцца ўзгоднена, а электроніка дапамагае знайсці аптымальныя варыянты руху паяздоў.

Ужо сёлета цэнтр возьме на сябе кіраванне яшчэ трыма ўчасткамі чыгункі ў Магілёўскай вобласці, а ў перспектыве плануецца кіраваць з Мінска рухам паяздоў на ўсіх лініях Беларусі.

Наталля НЕВІДОМАЯ. БЕЛІНФАРМ.

СЛУЖБЕ ЗАНЯТАСЦІ ПАТРЭБНА ДАПАМОГА ДЭПУТАТАЎ

БЕСПРАЦОЎЕ—НЕ ТОЛЬКІ МАТЭРЫЯЛЬНЫ ЎРОН, АЛЕ І ЦЯЖКАЯ ПСІХІЧНАЯ ТРАЎМА

Людзі, якія не хацелі працаваць і ўсяляк імкнуліся да гэтага, былі сярод нас заўсёды. Людзі, якія хочуць працаваць, але не могуць знайсці сабе прымянення, з'явіліся ў нас не вельмі даўно. Беспрацоўе, як інфекцыйная хвароба грамадства, распаўсюджваецца ўсё шырэй. Цяжар барацьбы з ёю лёг найперш на службу занятасці насельніцтва. Споўніўся год з дня яе стварэння. Кароткая практыка існавання службы ўскрыла шмат праблем, недахопаў і негатыўных момантаў. Яны выкліканы тым, што колькасць беспрацоўных хутка расце, а магчымасць знайсці месца на вытворчасці катастрафічна змяншаецца. «Звязда» не раз пісала пра гэтыя праблемы. Але іх не змяншаецца. Выказаць свой погляд на іх наш карэспандэнт папрасіла дырэктара гарадскога цэнтра занятасці ў Пінску Наталлю Анатольеўну МАГЛЫШ:

— Умовы, якія склаліся на рынку працы ў сувязі з развалам у эканоміцы, скарачэннем аб'ёмаў вытворчасці, выклікалі масавыя выслабаненні работнікаў прадпрыемстваў і арганізацый. Рэзка скарацілася неабходнасць у рабочай сіле. І сітуацыя пагаршаецца з кожным днём. Калі ў мінулым годзе гораду штомесяц патрабавалася кадраў 600 чалавек, то сёлета — 100—50. Значных памераў дасягнула неадпаведнасць структуры свабодных і вакантных рабочых месц, структуры незанятага насельніцтва.

З псіхалагічнага пункту погляду да нас звяртаюцца вельмі розныя людзі. Часта сустракаюцца тыя, хто ніколі надта не хацеў працаваць, вёў утрыманскі лад жыцця, ні ў што сур'ёзна не ўнікаў і не адказваў ні за які ўчастак працы. Я не хачу нікога пакрыўдзіць. Але нашы назіранні даюць магчымасць так сказаць. Незадаволенасць становішчам, у якім яны апынуліся, выліваецца на работнікаў службы занятасці гневам і абурэннем. І мы аказваемся вінаватымі ва ўсіх праблемах. Асабліва гэта датычыць жанчын, параўнаўча яшчэ маладога ўзросту, якія набылі ў ВНУ мужчынскія спецыяльнасці (машынабудаўнічыя, будаўнічыя, гідратэхнічныя). Яны ніколі не працавалі па гэтых спецыяльнасцях. Займалі нейкія прамежкавыя пасады, пераходзілі з адной работы на другую без усялякага прафесійнага росту. Праца для іх была сродкам для існавання, але не прымушала думаць пра тое, што трэба ўдасканальваць і сябе. А заўсёды працай ва ўсіх сваіх нягодах абвінаваціць каго-небудзь. Наогул праблема беспрацоўя сярод жанчын стаіць востра. З дзесяці беспрацоўных восем — жанчыны.

Другі вельмі складаны момант — беспрацоўе сярод моладзі. Статыстыка паказвае, што 30 працэнтаў вызваленых з вытворчасці — моладзь да 25 гадоў. Моладзі вельмі трэба даць магчымасць неяк зацвердзіцца ў гэтым жыцці, таму што ў яе няма ніякіх сродкаў для існавання.

Рэспубліканскім заканадаўствам частка моладзі, асабліва выпускнікі сярэдніх школ, аднесена да слаба абароненай катэгорыі працуючых. Для іх прадугледжаны спецыяльныя льготы па працаўладкаванню. Гэтак жа як і для цяжарных жанчын, мнагадзетных бацькоў, асоб, якія вярнуліся з месц пазбаўлення волі і ЛПП. Для іх закон дазваляе кваціраваць тры працэнты працоўных месц, а для працаўладкавання інвалідаў — 5 працэнтаў. Аднак законы толькі абавязваюць прадпрыемствы ствараць гэтыя месцы, але ні адзін закон не зацікаўлівае ў гэтым. Нідзе не агаворана, як можна стварыць гэтыя месцы, калі прыходзіцца звальняць здаровых, поўных сіл, кваліфікаваных работнікаў. Таму прадпрыемствы згодны лепш заплаціць любыя штрафы, якія прадугледжаны за непрыём на работу па кожнаму кваціраванаму месцу,— выплата ў фонд занятасці ў размеры сярэднегадавога заробку аднаго рабочага.

Калі выпускнікі навучальных устаноў маюць спецыяльнасць, з імі лягчэй арыентавацца пры з'яўленні дадатковых рабочых месц, то з выпускнікамі сярэдніх школ сітуацыя вельмі складаная. Некваліфікаваную рабочую сілу ніхто не хоча прымаць. Прымусіць іх і выпускнікоў ПТВ працаваць на самых прымітыўных работах цяжка. Дзеці выхаваны ў духу самапавагі. Таму існуючая сітуацыя тоіць у сабе магчымыя сацыяльныя выбухі. Асабліва моладзі. Толькі ў г. Пінску мы можам чакаць на рынку працы да 2—2,5 тысячы моладзі. А квоты складаюць усяго 460 працоўных месц для яе.

На канферэнцыі па пытаннях занятасці ў Мінску ў канцы чэрвеня паднялі праблему распаду інтэлектуальнай базы, таму што ідзе павальнае скарачэнне ў навучальных установах, навукова - даследчых інстытутах і г. д. У Пінску без справы аказаўся такі гігант, як былы Галоўпалессеводбуд Міністэрства меліярацыі СССР. Гэта была вельмі магутная арганізацыя, яна пабудавала вялікую частку горада і шмат зрабіла для яго. Пінскі гідратэхнікум, БІБІ і Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія рыхтавалі шмат спецыялістаў для гідрамеліярацыі. Усе гэтыя кадры канцэнтраваліся ў нас. Былі вельмі вялікія структуры. А зараз верхнія з іх рассыпаюцца, таму што няма фінансавання. Выслабаняюцца спецыялісты з вялікім стажам і вопытам. Людзям сярэдняга ўзросту яшчэ можна думаць, як і для чаго перавучыцца. Але ў горадзе лішак людзей з вышэйшай і сярэдне-тэхнічнай адукацыяй.

Наогул штомесяц звяртаюцца да нас у сярэднім 650 чалавек. І гэта лічба павялічваецца. За паўгоддзе ў нашу службу звярнуліся 2.854 чалавекі. На ўліку 3.297 беспрацоўных.

Дарэчы, Пінск заўсёды меў лішак рабочай сілы. Частка яе шукала сабе прымянення ў іншых рэгіёнах. А зараз усё гэта насельніцтва вяртаецца да месц сваёй пастаяннай прапіскі. Бо менавіта гэты фактар з'яўляецца асноўным для працаўладкавання.

Становішча вельмі складанае. Але на той стадыі, на якой мы знаходзімся, служба занятасці можа прыняць людзей, запісаць усё, што яны хочуць ад нас атрымаць, і, практычна, нічога не прапанаваць ім. Таму што амаль усе прадпрыемствы, пачынаючы з гэтага года, кожны месяц рэзка зніжаюць падачу ў цэнтр заявак аб наяўнасці свабодных рабочых месц.

Мы зараз праводзім перанавучанне часткі беспрацоўных. Прычым нам прыйшлося нават угаворваць, тлумачыць некаторым жанчынам, што з іх спецыяльнасцю ім ніколі нічога не знайсці. І вось 20 непрацуючых жанчын з вышэйшай адукацыяй на працягу пяці месяцаў на базе ўлікова-крэдытнага тэхнікума набылі спецыяльнасць бухгалтара ва ўмовах рыначнай эканомікі. Здалі сур'ёзныя экзамены і атрымалі дыплом і кваліфікацыю. Іх мы абавязкова паспрабуем уладкаваць на работу.

Дапамаглі мы таксама вадзіцелям атрымаць дадатковыя катэгорыі. У асноўным гэта хлопцы, якія вярнуліся з арміі і па свайму ўзроўню кваліфікацыі не знаходзілі работы. Ёсць лішак вадзіцеляў у горадзе, але гэта тыя, хто праявіў сябе з негатыўнага боку і іх не бяруць на работу. Горад невялікі, і ўсе пра ўсіх усё ведаюць. А моладзі такім чынам далі магчымасць зачапіцца. Абучылі некалькі газаэлектразваршчыкаў. Дапамаглі некаторым з тых, хто адсядзеў у турме, а зараз хоча вярнуцца да нармальнага жыцця. Хоць база ў іх і вельмі нізкая, але мы бачым, як людзі хапаюцца за жыццё і на вачах мяняюцца да лепшага.

Шмат праблем і ў самой службы занятасці. Не хапае грошай, найперш па прычыне страшэннай інфляцыі. Адлічэнні ў фонд занятасці ідуць з вялікімі цяжкасцямі. Прычыны вядомыя. Неплацежаздольнасць многіх прадпрыемстваў, на якіх пачаўся натуральны абмен. Адпраўляюць людзей у водпускі без утрымання. І людзі згодныя з такім становішчам спраў. Таму што за імі хоць застаецца рабочае месца.

У мінулым годзе (не ведаю, на чым грунтуючыся) Вярхоўны Савет прыняў рашэнне толькі 5 працэнтаў ад фонду занятасці расходаваць на ўтрыманне службы. І гэта ў той час, калі наплыў беспрацоўных павялічваецца з кожным днём.

Нашай гарадской службе занятасці ў Пінску мясцовыя ўлады спрабуюць выдзеліць прыстойны будынак. Прапрацоўваецца пытанне з Дзяржкампрацы аб фінансаванні яго рамонту. Вельмі добра было б, каб нам дапамаглі.

Патрабуе ўдасканалення і Закон аб занятасці. Найперш трэба перагледзець фармулёўкі статуса беспрацоўнага. Таму што ў нас непрацуючыя людзі не маюць права называцца беспрацоўнымі. Для гэтага патрэбна наяўнасць шасці прыкмет. Атрымліваецца штучны падзел на беспрацоўных і непрацуючых людзей, хоць сродкаў для існавання няма ні ў тых, ні ў другіх. І канешне, неадкладна трэба перагледзець размер сродкаў на ўтрыманне службы.

Не салодкі абавязак ускладзены на нас. Але, хоць зрэдку, маральнае задавальненне ёсць. Па-першае, адчуваем, што без гэтай службы, на жаль, у нашым жыцці не абысціся. А калі ўдаецца ўладкаваць чалавека хоць і з вялікімі цяжкасцямі, то разумеем, што зрабілі нешта канкрэтнае.

Хачу выкарыстаць магчымасць і вельмі настойліва папрасіць дэпутатаў усіх узроўняў прыняць да ўвагі і пастарацца вырашыць тыя праблемы, якія датычаць беспрацоўя ў нашай рэспубліцы. Гэта — вельмі страшная бяда, паверце мне. Яна можа абярнуцца самымі жахлівымі з'явамі. Калі своечасова не прыняць меры.

Запісала Марыя ДАБЖЫНСКАЯ.

ТАКСІДЭРМІЯ — даўняе захапленне Аляксандра СЕЛІВОНА. Шмат дакладна зробленых чучал жыхароў лесу ўпрыгожваюць яго кватэру. Аляксандр з поспехам удзельнічаў у буйных выстаўках паляўнічых трафеяў. Захапленню спрые яго работа — шмат гадоў працуе Аляксандр дырэктарам Валожынскай паляўнічай гаспадаркі.

Добра ведаць лес і звычкі яго насельнікаў, абараняць фауну ад драпежнікаў абавязвае пасада.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

«Мне без чаргі... Я—ільготнік»

ЯК ЧАСТА ЧУЕМ МЫ ГЭТЫЯ СЛОВЫ Ў МАГАЗІНЕ, БІЛЕТНАЙ КАСЕ, ПАЛІКЛІНІЦЫ. ЦІ АПРАЎДАНА, ШТО КОЛЬКАСЦЬ ТЫХ, ХТО КАРЫСТАЕЦЦА ПРЫВІЛЕЯМІ, НЯСПЫННА РАСЦЕ!

БЯСПЛАТНА!

Яшчэ ў самым пачатку памятных часоў застою дырэктар аднаго завода вырашыў паказаць іншым кіраўнікам горада, як трэба на справе клапаціцца аб людзях, і загадаў у летнюю спёку частаваць усіх рабочых і спецыялістаў прадпрыемства хлебным квасам бясплатна. Чуткі аб гэтай акцыі ўмомант абляцелі горад. Але што ў канчатковым выніку атрымалася — уявіць няцяжка: бочка, у якой змяшчалася амаль тысяча літраў пітва, апаражнялася за нейкія тры гадзіны. А ў змене працавала менш чатырох соцень чалавек. У другую змену прывозілі яшчэ бочку. Ізноў хапала на тры-чатыры гадзіны. Калі ж праз тыдзень гэты эксперымент вымушаны былі спыніць і квас вырашылі прадаваць па існаваўшай у той час сімвалічнай цане, — тую ж колькасць сталі выпіваць толькі за тры ці чатыры дні. Усім заводам...

Выпадак, можа, і недарэчны, але вельмі ўжо яскравы. А вось «бясплатны» хлеб на сталах прадпрыемстваў грамадскага харчавання быў, бадай, усюды. Таксама недарэчнасць. А як мы сёння ставімся да выкарыстання газу, вады, цяпла ў сваіх кватэрах — нагадваць не трэба. І ўсё таму, што плата бярэцца не за фактычны расход, а ў залежнасці ад колькасці людзей, прапісаных у кватэры, і ад яе плошчы. Вядома, арганізаваць улік вады і цеплавой энергіі ў кожнай кватэры, нават устанавіць запорную арматуру на ацяпляльных прыборах — задача для нас невырашальная. З гэтым прыйдзецца змірыцца.

А ўвогуле, усе мы добра разумеем, што бясплатнага нічога і нідзе няма. За ўсё хтосьці абавязкова плаціць. У гэтай сувязі былі ўсе падставы спадзявацца, што адпаведныя парламенцкія камісіі накіруюць свае намаганні на тое, каб адмяніць або на першым часе хаця б звузіць існуючае льготнае карыстанне асобнымі паслугамі. Магчыма, з нейкай кампенсацыяй у самых неабходных выпадках. Зразумела, пазбаўляць людзей ільгот, да якіх яны прызвычаіліся, вельмі непрыемна. А хіба прыемна бачыць на кожным кроку тыя недарэчнасці, якія здараюцца пры размеркаванні даброт бясплатна?

Жывуць у адным доме два інваліды вайны II групы. Першы — у 4-пакаёвай кватэры з вялікай сям'ёй (7 чалавек). Другі — у аднапакаёвай удваіх з жонкай. А непадалёк у сваім драўляным доміку з усімі выгодамі на двары ў адзіноце жыве трэці такі ж інвалід. Зусім проста падлічыць, колькі кожны з іх возьме дадаткова з кішэні падаткаплацельшчыка за кошт скідкі з тарыфаў на кватэрную плату, электраэнергію і камунальныя паслугі. У першага гэта сума сёння складзе каля двухсот рублёў, у другога — каля сямідзесяці, у трэцяга — усяго дваццаць.

Па-мойму, нават дзяленне інвалідаў (апрача трох груп па цяжкасці) яшчэ і на «гатункі» (вайны, Савецкай Арміі, працы, з дзяцінства, па агульнаму захворванню і што там яшчэ?) само па сабе амаральнае. А калі яшчэ заканадаўча ставяцца ў розныя ўмовы людзі аднолькавай групы і аднаго «гатунку» — гэта, прабачце, бязглуздзіца. Не верыцца, што ўсяго гэтага не заўважылі дэпутаты. А калі заўважылі і прааналізавалі, з якой тады мэтай пайшлі на пашырэнне пераліку асоб, што будуць карыстацца льготамі?

Хто можа здавальняюча абгрунтаваць мэтазгоднасць або неабходнасць, надзялення пенсіянераў правам бясплатнага праезду на гарадскім і прыгарадным транспарце? Якая ставілася мэта? Добра вядома, што на ўсіх узроўнях вядуцца размовы аб стратнасці пасажырскага транспарту. На аўтавакзалах кожны тыдзень вывешваюцца аб'явы аб ліквідацыі маршрутаў ці скарачэнні колькасці рэйсаў. А на выездах з гарадоў стаяць сотні людзей, «ловяць» спадарожныя, бо не змаглі сесці ў аўтобусы тых самых стратных маршрутаў. Нешта непраўдападобнае? Не, усё зразумела. Ужо зараз на некаторых напрамках ледзь не палавіна пасажыраў едуць па пасведчаннях. Пры гэтым многія з іх едуць без усялякай мэты: а чаму б не пакатацца, плаціць жа не трэба.

Скажуць: асабістая справа чалавека — ехаць, куды ён хоча, калі хоча і на чым хоча. І ўжо нікому няма справы да мэты паездкі. Слушная заўвага. Толькі вось гаворка ідзе пра тых людзей, якія на законных падставах едуць як быццам бясплатна, а на самай справе — за кошт іншых. І для якіх мэтазгоднасць паездкі не вызначаецца матэрыяльнымі стратамі, бо іх нясе хтосьці.

Няцяжка прадказаць, да якіх вынікаў прывядзе павелічэнне ўдвая ці ўтрая колькасці «бясплатных» пасажыраў у гарадскім ці прыгарадным транспарце. Па-першае, непазбежны рост кошту праезду. Або бюджэтныя ін'екцыі ў галіну, што ў канчатковым выніку для насельніцтва тое ж самае, толькі ў горшым выглядзе. Па-другое, тут адчувальную палёгку атрымаюць не тыя пенсіянеры, якія жывуць і да канца сваіх дзён будуць жыць на мінімальнай пенсіі, а ў першую чаргу пенсіянеры-льготнікі, — адносна маладыя і дужыя.

Наогул, замест розных падачак, якія зневажаюць годнасць чалавека і ніколі не могуць быць размеркаваны справядліва, трэба ўдасканаліць пенсіённае заканадаўства, маючы на ўвазе аддаць пенсіянерам хоць бы тое, што ў іх было да перабудовы. Нагадаю, што ў той час пенсіянер з максімальнай пенсіяй без усялякіх падачак мог жыць без клопатаў, хоць і не ў раскошы. І нават на мінімальную мог пракарміцца і заплаціць за жыллё. Хіба не так?

Разумею, зрабіць гэта сёння вельмі цяжка, трэба моцна думаць. Значна прасцей кінуць падачку — дый годзе. Адзін будзе задаволены, другі — не. Няхай канфліктуюць між сабой. Глядзіш, кіраўнікоў пакінуць у спакоі...

«ПА-ЗА ЧАРГОЙ АБСЛУГОЎВАЦЦА...»

Далей ідзе доўгі пералік тых асоб, якія карыстаюцца правам нечарговага абслугоўвання: ад удзельнікаў Кастрычніцкай рэвалюцыі, герояў і дэпутатаў да персанальных пенсіянераў і, зразумела, работнікаў той галіны, якая абслугоўвае. Такія напаміны вісяць усюды, дзе нас хоць крыху абслугоўваюць. І нават у медыцынскіх установах, — там, дзе ва ўсім цывілізаваным свеце чарговасць аказання дапамогі вызначаецца толькі станам хворага, а не тым, да якой касты ён належыць.

Але больш за ўсё бянтэжыць, што ў гэтых напамінках мірна суіснуюць словы «права» і «чарга». Калі няма заканадаўчага вызначэння слова «чарга», зазірнём у слоўнік, які тлумачыць гэта слова так: «людзі, якія размясціліся адзін за адным для атрымання або здзяйснення чаго-небудзь у паслядоўным парадку». У гэтага стыхійнага ўтварэння няма статута, ніхто яму не выдае рэгістрацыйнага пасведчання і г. д. У такім разе аб якім праве ўмешвацца ў справы чаргі можа ісці гаворка? Хто і каму даваў права мяняць парадак размяшчэння людзей у гэтым нефармальным аб'яднанні, акрамя самога аб'яднання? Не можа быць такога права ні ў выканаўчых, ні ў прадстаўнічых улад. І ўсё ж адпаведныя пастановы дзейнічаюць. Многія дэпутаты Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, дарэчы і проста так, падкрэсліваюць у сваіх выступленнях, што яны — юрысты. Дык хіба такія прафесіяналы не бачаць, што ўсе пастановы адносна нечарговага абслугоўвання — з юрыдычнага пункту гледжання нонсенс?

Прадбачу катэгарычныя пярэчанні: аб якіх юрыдычных тонкасцях можна весці гаворку, калі ўсе гэтыя захады зроблены ў свой час з той мэтай, каб палепшыць умовы існавання заслужаных людзей, каб акружыць іх увагай і павагай. І ёсць адпаведныя пастановы ЦК КПСС і Саўміна. Ніхто гэтых пастаноў не адмяняў. Значыць, няма аб чым дыскутаваць. А мне здаецца, што па гэтай праблеме ёсць аб чым паспрачацца. Многія гады нашы вышэйшыя ўлады прымалі пастановы і нават законы, якія не ва ўсім адпавядалі не толькі міжнароднаму праву, але і ўласнай Канстытуцыі. І ўсё абгрунтоўвалася мэтазгоднасцю і іншымі высакароднымі мэтамі. Але ніякай мэтай нельга апраўдаць нават частковага пазбаўлення правоў адной групы грамадзян толькі дзеля таго, каб надзяліць неабгрунтаванымі правамі іншых.

Вось некалькі замалёвак з натуры, у якіх нічога не прыдумана. У вясковай краме васьмідзесяцігадовая бабуля, адстаяўшы паўгадзіны ў чарзе, называе прадаўцу патрэбныя ёй прадукты. У гэты момант прама ад дзвярэй да прылаўка накіроўваецца бадзёры яшчэ мужчына і без усялякіх цырымоній пералічвае патрэбны яму тавар. Прадаўшчыца на дзіва спакойна аднеслася да гэтага (відаць, прывыкла), не абурыліся і жанчыны ў чарзе, моўчкі чакала бабуля, пакуль абслужаць ветэрана вайны, бо ён мае права. Толькі не бачна было павагі ў іх вачах. Але не было і нянавісці. Была, бадай, крыўда і нейкая няёмкасць. Але ветэран хуценька пайшоў. Напэўна, нічога не заўважыў...

Вельмі часта чуецца: што з намі стала? Думаецца, больш правільна ставіць пытанне інакш: у каго нас ператварылі нашы колішнія кіраўнікі і працягваюць сённяшнія, вытраўляючы з нашых сэрцаў лепшыя чалавечыя якасці... заканадаўчымі актамі? Чаму здарылася так, што адукаваныя, наогул культурныя людзі, атрымаўшы сумніцельнае права на нейкія прывілеі, з неверагоднай лёгкасцю адмаўляюцца ад спрадвечных чалавечых каштоўнасцей? У першую чаргу такіх, як павага да чалавека, асабліва да жанчыны, спагадлівасць, гонар і годнасць мужчыны? Разумею, што цяжка і непрыемна стаяць у чарзе сельскаму ветэрану вайны. А хіба лягчэй тым старым жанчынам, якія да гэтага паспелі натупацца каля печы і каля сякой-такой жыўнасці? Ды і маладым мала лягчэй. У глыбіні душы, можа, ён і задумаўся над гэтым, але яму вышэйшыя ўлады далі права, бо яму цяжка было ў час вайны. А хто вырашыў, што лягчэй было той бабульцы ў акупацыі, на руках у якой замест зброі былі малыя дзеці?

Разумею, нельга абвінавачваць усіх тых, каму рознымі пастановамі падаравалі права нечарговага абслугоўвання, бо вельмі ўжо вялікая спакуса купіць тавар, асабліва дэфіцытны, не выстойваючы гадзінамі ў чарзе. І пазбавіць ад чаргі родных і блізкіх.

Адмяніце, паважаныя панове ці спадары кіраўнікі, свае непрадуманыя пастановы,— і вы пазбавіце мільёны людзей лішніх стрэсаў у чэргах. Гэтым самым вы дасягнеце і таго, чаго не дасягнулі адміністрацыйным шляхам: калі ў чарзе побач з простымі смертнымі будуць стаяць героі, ветэраны, «афганцы», дэпутаты, павага да іх непамерна ўзрасце. Ды і чэргі, магчыма, крыху зменшацца. А слабых, старых, інвалідаў прапусцяць наперад і без пастаноў. Як зараз прапускаюць жанчын з малымі дзецьмі, нягледзячы на тое, што адпаведных пастаноў ніхто не прымаў.

Толькі таму, што мяне могуць папракнуць у зайздрасці, адсутнасці павагі да заслужаных людзей, у чэрствасці і нават жорсткасці, вымушаны зрабіць гэтую прыпіску. З'яўляюся інвалідам II групы з парушэннем апорна-рухальнага апарата. Апрача таго, маю права на пенсію па ўзросту (ільготная, працаваў у гарачым цэху). Такім чынам, пры жаданні магу карыстацца тымі прывілеямі, якія прапаную скасаваць. Чаму? Я разумею, што цэны за праезд выраслі ў 20 разоў. Але ў такім жа маштабе выраслі мінімальныя пенсіі. Да таго ж, праезд — не галоўны артыкул расходаў пенсіянера. Вунь цэны на цукар узляцелі ў 60 разоў, на хлеб — у 50, на свініну — у 40. Але нікому не прыйшло ў галаву раздаваць бясплатна хоць бы хлеб. Не дзіўна?

Іван ШЛАКУНОЎ.

г. Полацк.

І нават падарожжа на Паўночны полюс

Мінскаму «Спутніку» трыццаць тры гады. Як акцыянернае таварыства ён зусім малады — яму паўгода. Цяжка з такім тэрмінам самастойнасці ісці насустрач бізнесу. Праўда, зарабляць грошы «Спутнік» пачаў тры гады назад. Аказана паслуг на 70 мільёнаў рублёў, у год праз яго праходзіць каля 200 тысяч чалавек. Наладжаны сувязі амаль з 30 турыстычнымі фірмамі свету.

— У 33 гады Хрыстос набыў новае жыццё. Можна сказаць, што «Спутнік», яго «аднагодак», таксама «ўваскрэс»? — Гэта пытанне я задаю дырэктару акцыянернага таварыства «Спутнік» Уладзіміру ШУЛЬГАНУ.

— Я так не сказаў бы. Дарэчы, «Спутнік» заўсёды знаходзіўся ў нармальным стане і быў дзеяздольным арганізмам. Проста раней мы ніколі не ставілі перад сабой мэту дасягнення якіх-небудзь звышпрыбыткаў, працавалі па цэнтралізаванаму абмену. Усё, што зараблялі, трацілі на афармленне паездак. А прыбытку, што заставаўся, ледзь хапала на зарплату работнікам апарату. І толькі маленькая частка грошай ішла на развіццё. Хоць прыбытак быў вялікі — у год даходзіў амаль да мільёна долараў.

— Цяпер, калі правялі «ціхую прыватызацыю», напэўна, намнога больш зарабляеце?

— Не. Бізнесам «Спутнік» займаецца ўсяго тры гады. У мінулым годзе мы яшчэ неяк жылі, а ў гэтым — аб прыбытку і гаварыць не прыходзіцца. Пасля ўсіх выплат, падаткаў, зарплат і іншых «хвастоў» застаецца зусім мала.

— Таму так рэзка падаражэлі паслугі вашай фірмы?

— Паслугі не падаражэлі. Проста змяніўся рыначны курс долара. Раней пуцёўкі былі платныя, таму што СКВ была для нас па кішэні, ды і за кошт дзяржавы многае пакрывалася. Цяпер сітуацыя змянілася. Будзем шчырымі: на Захадзе можна знайсці даволі нядрэнную праграму адпачынку для моладзі ўсяго за 10 долараў у суткі. А вось дзе ўзяць грошы на тыдзень, на два? Мы ж можам прапанаваць зараз Аргенціну, Аўстралію і нават падарожжа на Паўночны полюс. Але ж не кожны купіць такую пуцёўку.

— Мэта «Спутніка» — маладзёжны турызм, а цэны, як бачым, для моладзі маладаступныя?

— Пакуль што так. Сітуацыя парадаксальная. Але думаю, што мы з яе дастойна выйдзем.

Апошнім часам многія прадпрыемствы і арганізацыі спісвалі свае «грахі» на развал эканомікі, на цяжкі пераход да рынку. Захапіла гэта хваля і нас. Аб моладзі амаль забыліся. Праўда, мы падалі запіску ў Савет Міністраў рэспублікі, каб моладзі былі дадзены льготы. Ва ўсіх развітых і цывілізаваных краінах яны ёсць для моладзі, якая падарожнічае, выдзяляе іх дзяржава. Калі наша запіска «пройдзе», то становішча з маладзёжным турызмам адразу пойдзе на папраўку.

Да таго ж, як бы ні было дорага — адпачываць трэба. Людзі гэта разумеюць. Калі, напрыклад, у чэрвені попыт на пуцёўкі ў Крым, Сочы быў невялікі, то ў ліпені патэнцыяльных падарожнікаў ужо аж занадта. Нашы турыстычныя базы цяпер не спраўляюцца з жадаючымі адпачыць.

— Дарэчы, як ідуць справы па «экспарту» падарожнікаў?

— З «экспартам» усё добра. Людзі едуць па ўсім свеце. А вось з «імпартам» кепска. «Чужаземцаў» да нас прыбывае ў шмат разоў менш. Усё гэта з-за нашай нестабільнай сітуацыі ў эканоміцы. Многіх адпужваюць і чарнобыльскія вынікі.

Калі гаварыць шчыра, дык Беларусі як самастойнай краіны яшчэ не існуе для замежных падарожнікаў. Усё асацыіруецца з СССР. Таму, калі страляюць дзесьці ў Закаўказзі ці ў Малдове, то яны ўсё роўна думаюць, што гінуць людзі ад куль у Савецкім Саюзе, а значыць, і ў Беларусі.

Няпроста пераканаць нямецкіх бюргераў ці галандскіх латыфундыстаў у тым, што мы — гэта мы, і што СССР не існуе, а ёсць асобна ўзятая дзяржава — Беларусь.

— Калі мы загаварылі пра нашу нацыянальную прыналежнасць, то чаму вы сябе назвалі «Спутнікам», а не «Спадарожнікам»?

— Ну, па-першае, назвы не перакладаюцца. І мяне абурае, калі некаторыя газеты называюць нас «Спадарожнікам». Па-другое, справа тут не ў назве. З агульнай згоды ўсіх заснавальнікаў таварыства мы вырашылі пакінуць імя, якое вядома далёка за мяжой. Я думаю, што ад гэтага будзе больш карысці, чым ад перамены назвы.

— Уладзімір, а як назва «Спутнік» асацыіруецца ў кіраўніцтве РБ?

— Адносіны ва ўрадзе Беларусі да нашай арганізацыі сур'ёзныя. Мы самастойнае рэспубліканскае таварыства, якое мае салідную вагу за мяжой.

Але нам хацелася б, каб урад больш увагі аддаваў нашым клопатам. Ды і патрэбна не толькі падтрымка, а нешта большае: дзяржаўная палітыка турызму. Гэта ж — жывая валюта. І мы не раз даказвалі, што менавіта ад яго можна найбольш атрымаць СКВ.

— Але ж за мяжу жадаючых адпраўляе «Інтурыст», «Белтурыст» і іншыя фірмы, праўда, з меншым размахам. Як вы ставіцеся да сваіх канкурэнтаў?

— Канкурэнцыя — гэта нармальна. Праўда, спрачацца паміж сабой за свайго кліента могуць толькі тры вышэйпералічаныя арганізацыі. Астатнім жа пакуль што такі груз не па сілах. Я думаю, што месца пад сонцам хопіць усім. Усё будзе залежаць ад здольнасцей саміх фірм.

— Вашым «бацькам» быў маскоўскі цёзка. Якія зараз з ім адносіны?

— Масквічы ў нас адны з заснавальнікаў акцыянернага таварыства і маюць сваю долю ў статутным капітале. Аб якой-небудзь залежнасці не можа быць і гаворкі. Мы самі за сябе адказваем.

— Як жа тады мінскі міжнародны маладзёжны цэнтр «Юнацтва»? Юрыдычна ён яшчэ «пад Масквой» і Беларусі не належыць.

— Гэтаму пытанню будзе прысвечана шмат часу. Мы маем намер яшчэ раз гаварыць аб гэтым ва ўрадзе, рыхтаваць дакументы ў Маскву.

Сітуацыя па «Юнацтву» сапраўды не з лепшых. Але мы прыкладзём усе сілы, каб гэта пытанне вырашыць.

— А што яшчэ «ў будучым».

— Хутка павінны адкрыцца індывідуальныя аўтобусныя паездкі ў Германію за аўтамабілямі. Хто хоча — кароткатэрміновы ваяж, а ў каго грошай болей, той можа выбраць маршрут з працяглым знаходжаннем у немцаў.

— Уладзімір, аналізуючы нашу размову, можна зрабіць вывад, што ў «Спутніка» наперадзе далёка не ўсё «бязвоблачна». Які б дыягназ яму паставіў?

— На мой погляд, самаадчуванне добрае. Я сказаў бы словамі майго сябра: «Не бачу падстаў для смутку».

Гутарыў Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

ВОЗГЛАС РОЗГЛАС

ЖНІВО МОЖА ПРЫПЫНІЦЦА З-ЗА... ЦЫГАРЭТ

Ва ўсякім выпадку такая небяспека існуе. Трывожныя сігналы паступілі з Талачынскага і Капыльскага раёнаў. Там ужо некалькі месяцаў няма ў продажы цыгарэт. Механізатары дасылаюць слёзныя лісты ў рэдакцыю «Звязды» з адной просьбай — чым-небудзь дапамагчы ў гэтай «табачнай» сітуацыі. Яны таксама папярэджваюць, што могуць і перастаць працаваць.

РЫХТУЕЦЦА ВІЗІТ ДЭЛЕГАЦЫІ КНР

Як паведамілі карэспандэнту БЕЛІНФАРМа ў прэс-службе Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Вячаслаў Кузняцоў прыняў 4 жніўня Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Ван Сінда.

У час гутаркі былі абмеркаваны аспекты маючага адбыцца візіту дэлегацыі Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў на чале з намеснікам Старшыні Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў Сайфудзінам.

Гэта першая дэлегацыя на такім высокім узроўні, якая прыбывае ў Рэспубліку Беларусь пасля ўстанаўлення дыпламатычных адносін паміж дзвюма краінамі.

Мяркуецца, што ў час візіту адбудуцца сустрэчы членаў дэлегацыі з кіраўнікамі Рэспублікі Беларусь, членамі Прэзідыума Вярхоўнага Савета, народнымі дэпутатамі. Бакі праінфармуюць адзін аднаго аб працэсах, што адбываюцца ў іх дзяржавах, дзейнасці вышэйшых выбарных органаў улады, асноўных напрамках сваёй знешняй палітыкі, знешнеэканамічнай дзейнасці. Адбудуцца таксама перагаворы аб развіцці двухбаковых адносін.

Візіт дэлегацыі Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў у Рэспубліку Беларусь пройдзе з 12 па 18 жніўня, пасля чаго дэлегацыя мае намер наведаць Украіну.

Сапраўды, сібірскі размах...

МІНСК. **Супрацоўнікамі ўпраўлення крымінальнага вышуку і іх калегамі з Савецкага раёна сталіцы затрыманы трое жыхароў г. Ніжнявартаўска, у якіх канфіскаваны аўтамат Калашнікава з 63 патронамі, 2 пісталеты замежнай вытворчасці і 34 патроны да іх, 4 толавыя шашкі, 3 узрывальнікі і бікфордаў шнур. Шасцю днямі раней гэта група сібірскіх ваяжораў у пад'ездзе аднаго з дамоў Мінска абрабавала жыхара пасёлка Калодзішчы Д., забраўшы ў яго 320 тысяч рублёў, 4.500 долараў ЗША, залаты ланцужок і куртку. На гэтым гастролі гасцей у Беларусі закончаны, а суд у хуткім часе вызначыць і адпаведную плату за іх.**

Віктар ПАТАПЕНКА.

Плата—ад зарплаты

Па рашэнню мясцовых органаў улады Пскоўскай вобласці пры ўездзе на яе тэрыторыю жыхарам Эстоніі прыйдзецца плаціць даніну ў памеры 10 долараў ЗША. Плата не бярэцца з пасажыраў цягнікоў, пенсіянераў, дзяцей ва ўзросце да 18 гадоў і студэнтаў.

Стаць нейтральнай дзяржавай Беларусь зможа. Але зрабіць гэта будзе нялёгка

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

— А які лёс каля 150 ваенных спадарожнікаў СССР? Некаторыя палітычныя наглядальнікі схільныя лічыць, што іх сумеснае выкарыстанне таксама можна расцэньваць як своеасаблівы элемент ваеннага саюза. Яны пакуль аднačасова служаць і Расіі, і Беларусі, і іншым былым рэспублікам Саюза.

— Гэта крайне складанае пытанне разглядалася яшчэ на сустрэчы кіраўнікоў дзяржаў СНД у Ташкенце. Там было вырашана, што спадарожнікі, якія забяспечваюць сувязь, апаратыўнае паступленне інфармацыі, метэапрагнозы і многае іншае, неабходнае ўсім рэспубліканскім, будуць выкарыстоўвацца сумесна.

На сённяшні дзень дзяліць касмічныя спадарожнікі — проста не разумна. У Беларусі, ды і ў іншых рэспубліках былога СССР, акрамя Расіі, няма сістэм, здольных прымаць і апрацоўваць інфармацыю, якая паступае з гэтых спадарожнікаў, кіраваць касмічнымі сістэмамі. Нават калі спадарожнікі цяпер падзяліць, многія з рэспублік не змогуць мэтазгодна выкарыстаць іх.

Цяпер у рэспубліцы ствараецца Дзяржаўны савет па праблемах космаса, туды ўжо назначаны прадстаўнік ад Міністэрства абароны...

А наогул, мне здаецца, што сам падыход да пытання аб раздзеле маёмасці былога Саюза патрабуе спецыяльнай міждзяржаўнай прапрацоўкі.

— Вы маеце на ўвазе спробу Расіі і Украіны падзяліць паміж сабой Чарнаморскі ваенны флот? Дарэчы, як вы лічыце, ці не атрымаецца так, што, падзяліўшы яго сёння, заўтра іншыя рэспублікі прад'явяць свае правы на долю ў Ваенна-Марскім флоце СССР? Грузія, напрыклад, ужо заявіла аб гэтым.

— Даваць ацэнку дзеянням Расіі і Украіны я не маю права, тым больш, што рашэнне ўжо прынята ў Дагамысе і Ялце. Беларусі, можа, і не патрэбны ВМФ, але затое патрэбны гандлёвы флот. Калі вырашаць пытанне аб падзеле маёмасці Саюза ў комплексе, уключаючы і флот, і замежныя пасольствы, і грашовыя сродкі, то гэта дае магчымасць рэспублікам знаходзіць больш кампрамісаў па розных пытаннях. Напрыклад, Беларусь адмовіцца ад сваёй долі ў крэйсерах і падводных лодках, але ўзамен атрымае рыбалоўны траўлер ці сухагруз. Вузкі прынцып падзелу маёмасці не апраўдае сябе. Гэта пацвярджаецца час ад часу ўзнікаючай напружанасцю памж дзяржавамі.

— У Міністэрстве абароны створаны Цэнтр ваенных даследаванняў. Чым ён будзе займацца?

— Яго задачы пакуль што некалькі адрозніваюцца ад арганізацый з падобнымі назвамі ў іншых краінах. Мы павінны развіваць сваю беларускую ваенную навуку, вывучаць і абагульняць вопыт Узброеных Сіл іншых дзяржаў, праводзіць даследаванні і аналізаваць працэсы, якія адбываюцца цяпер у нашай арміі. Гэтым ён і будзе займацца.

Глыбокія прапрацоўкі ў міжнародным маштабе, якімі займаецца, напрыклад, Цэнтр стратэгічных даследаванняў ЗША, мы пакуль не праводзім. Безумоўна, у перспектыве зоймемся імі.

— Павел Паўлавіч! Якую карысць прыносяць беларускаму ваеннаму ведамству кантакты з калегамі з-за рубяжа?

— Самае, на мой погляд, галоўнае, гэта вопыт. Я бываў у Францыі, Фінляндыі, сустракаўся з прадстаўнікамі ваенных акруг іншых дзяржаў. Многія адкрыта дзеляцца інфармацыяй аб штатных структурах сваіх ваенных ведамстваў, аб існуючых у іх сістэмах падрыхтоўкі афіцэраў і малодшых спецыялістаў, аб ходзе і механізме скарачэння там узброеных сіл. Як бачна, гэтыя пытанні вельмі актуальныя для Беларусі, і супрацоўніцтва ў гэтай галіне, безумоўна, можа пайсці на карысць.

Мы дамаўляемся з прадстаўнікамі Англіі і Францыі аб тым, што яны прышлюць нам сваіх экспертаў для кансультацый па шэрагу пытанняў.

— Што самае цяжкае ў станаўленні Узброеных Сіл Беларусі?

— Недахват фінансаў. Без іх армія не можа існаваць. Паводле самых сціплых падлікаў, нам да канца года не хапае каля 13 мільярдаў рублёў. Беларусь узяла на сябе цяжкую ношу — шматтысячную армію. Яе трэба скарачаць, рэфармаваць. Гэта, безумоўна, праз некаторы час дасць магчымасць зменшыць ваенныя расходы і вырашаць абаронныя праблемы на аснове разумных эканамічных, фінансавых затрат. Але для гэтага патрэбны час і цярпенне.

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту М. ГРУШЭЎСКАГА.

АДЗІНАЦЦАТЫЯ ЗАДАННІ

Падаём перадапошнія заданні нашых рэспубліканскіх конкурсаў рашэнняў пазіцый у рускія шашкі № 92, міжнародныя шашкі № 54 і шашачна-шахматных задач № 3.

Рускія шашкі
Пётр ШКЛУДАЎ
(г. Навапалацк).

Белыя: простыя a5, b4, d2, e1, h2, h4 (6).
Чорныя: простыя c3, d4, d6, d8, f6, g5, h6 (7).
Ход і выйгрыш белых (тры ачкі).

Міжнародныя шашкі
Валянцін СЦЯПАНАЎ
(г. Абаза)

Белыя: простыя 12, 21, 32, 39, 43, 48, 49 (7).
Чорныя: простыя 9, 16, 30, 31, 34, 38, 41 (7).
Пачынаючы, белыя выйграюць (тры ачкі).

Шашкі + шахматы
Віктар ШУЛЬГА
(г. Мінск)

Белыя: ладдзя h5, пешкі f4, g3, простая a7 (4).
Чорныя: простыя d2, h6 (2).
Белыя пачынаюць і запіраюць простую чорных (адно ачко).

ПАШУКАЙЦЕ ВЫЙГРЫШ

Для тых, хто не ўдзельнічае ў конкурсах, прапануем развязаць мініяцюру Івана Наўроцкага (Мінск):

Белыя: простыя a5, b4, b6, g5, h6 (5).
Чорныя: простыя a7, d4, d6, e3, f8 (5).
Ход белых. Пашукайце за іх выйгрыш.
Прозвішчы чытачоў, якія прышлюць правільныя адказы, змесцім у газеце.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

У свой час на ўвесь свет прагрымела забойства шасці мытнікаў на літоўскім КПП «Мядзінінкай». Як лічыць Генеральная пракуратура Літвы, дачыненне да гэтага зверскага злачынства маюць супрацоўнікі сакрэтнай савецкай групы «Дэльта», што вядома сваёй тэрарыстычнай дзейнасцю ў Афганістане.

«Рускі кірмаш» адбываецца ў нарвежскім горадзе Кіркінесе, калі прыязджае аўтобус з Мурманска ці заходзіць карабель у порт. Іншы раз такое здараецца тройчы на дзень. І тады вулічныя лаўкі ператвараюцца ў гандлёвыя кропкі. Гандлююць ваеннай амуніцыяй, ордэнамі, матрошкамі і г. д. Тысячы бутэлек гарэлкі нелегальна дастаўляецца ў Нарвегію. Паліцыя лічыць, што рускія завозяць і наркотыкі.

«БІ-БІ-СІ»

Многія дзяржавы абвінавацілі Сербію ў ачыстцы тэрыторыі так званай Сербскай рэспублікі, якая была «выкраена» з зямель Босніі і Герцагавіны. Тэрору падвяргаюцца цэлыя народы, нацыянальныя групы. Адбываюцца масавыя арышты, захоп і катаванні заложнікаў. Масавыя дэпартацыі і расстрэлы сталі звычайнай справай. Вайна ў Югаславіі прывяла да перамяшчэння 2 млн. чалавек, тысячы і тысячы загінулі.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

Мірча Снегур звярнуўся да Генеральнага сакратара ААН Б. Галі з просьбай накіраваць міжнародных наглядальнікаў у Малдову для кантролю за выкананнем маскоўскай дамоўленасці. На думку Снегура, ёсць моцныя сілы, якія хочуць сарваць працэс урэгулявання.

Грэцыя заявіла пратэст Расіі ў сувязі з заклікам Ельцына прызнаць незалежнасць югаслаўскай рэспублікі Македонія. Заява Ельцына названа несяброўскім актам. Грэцыя лічыць, што Македонія павінна змяніць сваю назву, бо прызнанне яе дасць Македоніі шанц прэтэндаваць на аднайменную грэчаскую правінцыю.

Новы прэм'ер Польшчы Сухоцкая вызначыла пяць прыярытэтных напрамкаў дзейнасці ўрада. Гэта прыватызацыя, скарачэнне дзяржаўных расходаў, сельская гаспадарка, сацыяльнае забеспячэнне і праваўладдзе.

Дж. Буш выступіў у абарону свайго мінулагодняга рашэння аб спыненні вайны з Іракам, хаця Хусейн застаўся на чале ўлады. За гэта Буша шмат крытыкуюць, на што ён выказаў сумненні ў магчымасці ўзяць тады Хусейна ў палон. Акрамя таго, невядома як выбіраліся б з Багдада саюзнікі пасля яго захопу.

Камісія ЗША адмовіла ў датэрміновым вызваленні Сірхана Сірхана — забойцы Роберта Кенэдзі. Ён асуджаны на пажыццёвае зняволенне, яму зараз 48 гадоў.

У выніку наваднення з-за навальніц і дажджоў у кітайскай правінцыі Сычуань загінула 48 чалавек, 29 прапалі без вестак.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

Апошняе апытанне грамадскай думкі паказвае, што па-ранейшаму Б. Клінтан значна апярэджвае Дж. Буша па папулярнасці.

Паліцыя знайшла карціны славутых мастакоў Мадэльяні, Дэга, Мацiса, якія былі ўкрадзены з дома мільянера Нарыні на Рыўеры.

Віцэ-прэзідэнт Расіі Палтаранін заявіў у Японіі, што візіт Ельцына ў Токіо пакладзе канец 47-гадовай тэрытарыяльнай спрэчцы. Ельцын прывязе з сабой важныя прапановы.

Новая група экспертаў ААН адправіцца ў Ірак шукаць зброю, якую Іраку забаронена мець згодна з рэзалюцыяй ААН. Гэту групу будзе ўзначальваць прадстаўнік Расіі.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ

У ІМЯ ЯДНАННЯ І АДРАДЖЭННЯ

Беларусь напярэдадні яшчэ адной гістарычнай падзеі — склікання Усебеларускага кангрэса. Менавіта пра гэта ішла гаворка на пашыраным пасяджэнні Рады Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» ў вялікай зале Дома літаратара, куды апрача Рады актывістаў ад беларускіх зямляцтваў краін СНД былі запрошаны прадстаўнікі ўлад, лідэры і актыў новых палітычных партый і грамадскіх рухаў. Пасяджэнне прымяркоўвалася да прыезду ў Беларусь вялікай і прадстаўнічай дэлегацыі беларусаў са Злучаных Штатаў і Канады.

Першым выступіў старшыня Рады «Бацькаўшчыны» Яўген Лецка, які расказаў пра зробленае згуртаваннем на шляху яднання беларусаў свету, пра тыя нявырашаныя праблемы, якія відавочна затармowжваюць дзейнасць грамадскай арганізацыі. Ненармальна тое, што да гэтага часу «Бацькаўшчына», нягледзячы на распараджэнні і пастановы ўлад, так і не атрымала прыдатнага для працы памяшкання, якое б стала своеасаблівым бацькоўскім домам для ўсіх беларусаў свету, дзе б, прыехаўшы, яны сапраўды чуліся як у сваёй роднай хаце.

Я. Лецка коратка расказаў прысутным пра гасцей-суродзічаў, якія прыехалі не толькі паглядзець на сваю Маці Беларусь, пазнаёміцца з яе мінулым і сучасным, але і прывезлі значную лекавую дапамогу коштам 36 тысяч долараў, ах вяравалі, будучы на сустрэчы ў Таварыстве інвалідаў па зроку, яшчэ паўтары тысячы долараў (тысячу даў ураджэнец Брэста Анатоль Лук'янчук) на пабудову рэабілітацыйнага цэнтра.

Потым слова ўзяў сябра Рады «Бацькаўшчыны», міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Пятро Краўчанка. Яго выступленне, прасякнутае пачуццём гордасці за здабытае і адначасова клопатам пра лёс Бацькаўшчыны напярэдадні магчымых яшчэ больш цяжкіх выпрабаванняў, пранізанае ідэяй яднання беларусаў свету, мела таксама шмат багатай інфармацыі пра цярністы шлях урастання Рэспублікі Беларусь у міжнароднае супольніцтва, пра новае стаўленне беларускіх улад да сваёй дыяспары.

Уражаннямі аб нядаўняй паездцы ў ЗША падзяліўся сябра Рады «Бацькаўшчыны» і сябра сойму Беларускага народнага фронту «Адраджэнне» Сяргей Навумчык.

Пра тое, як ставіцца Згуртаванне беларускіх вайскоўцаў да самой ідэі беларускага войска, як яно яе разумее ў канкрэтным напаўненні як найпершага гаранта незалежнасці Беларусі гаварыў старшыня гэтай грамадскай арганізацыі падпалкоўнік Мікола Статкевіч.

Аб праблемах беларусаў, што жывуць у супольнасці незалежных дзяржаў, расказаў прадстаўнік нацыянальнага асяродка «Беларусь» у Казахстане Яўген Майсейчык.

Выступілі таксама прэзідэнт Беларускага камітэта ахвяраў сталінскіх рэпрэсій гісторык Георгій Штыхаў і старшыня гарадскога клуба «Спадчына» Анатоль Белы.

Усе выступаючыя засяроджваючыся на сваіх спецыфічных пытаннях, так ці інача закранaлі ідэю склікання Усебеларускага кангрэса, вылучаную на пачатку ў прамовах Пятра Краўчанкі і Яўгена Лецкі. Апошні з іх паўторна ўзяў слова ў другой палове пасяджэння і выступіў ад імя Управы згуртавання «Бацькаўшчына», якая абмеркавала гэтае пытанне напярэдадні. Канцэпцыя кангрэса цалкам і ў дэталях — наперадзе, яе ў добрай згодзе павінны выпрацаваць Рада, Управа «Бацькаўшчыны» і навастворaны Аргкамітэт кангрэса. Я. Лецка падкрэсліў думку, што, як міжнародная грамадская арганізацыя, Згуртаванне беларусаў свету бярэ на сябе ініцыятыву склікання кангрэса і павінна прыкласці максімум намаганняў па яго арганізацыі, аднак яго кіраўніцтва добра ўсведамляе, што гэта справа не толькі аднаго згуртавання, але і агульнанацыянальная, дзяржаўная, справа тых партый і рухаў, якія падтрымліваюць ідэю дэмакратычнай Беларусі, ідэю адзінства беларускага народа і яго культуры. Зыходзячы з гэтага, кіруючыся клопатам пра тое, каб Усебеларускі кангрэс стаў значнай вяхой на шляху кансалідацыі і адраджэння беларускага этнасу і прайшоў на высокім арганізацыйным узроўні, Управа згуртавання прапанавала ўключыць у Аргкамітэт як сяброў Рады «Бацькаўшчыны», так і прадстаўнікоў афіцыяльных улад, сярод якіх Старшыня Вярхоўнага Савета Беларусі С. Шушкевіч, намеснік прэм'ер-міністра М. Дзямчук, міністры: замежных спраў П. Краўчанка, культуры Я. Вайтовіч, адукацыі В. Гайсёнак і інфармацыі А. Бутэвіч, старшыня Камітэта знешнеэканамічных сувязяў У. Радкевіч, мэр горада Мінска А. Герасіменка, старшыня Камісіі па міжнацыянальных адносінах М. Слямнёў, старшыня Рады Саюза пісьменнікаў Беларусі В. Зуёнак, іншыя асобы.

Ідэя склікання кангрэса была падтрымана лідэрамі новых дэмакратычных партый і рухаў, якія таксама ўвайшлі ў Аргкамітэт: ад БНФ «Адраджэнне» — Зянон Пазьняк, ад БСДГ — Міхась Ткачоў, ад НДП — Мікола Ермаловіч, ад БХЗ — Пятро Сіўка, ад АДП — Аляксандр Дабравольскі, ад ПНЗ — Генадзь Карпенка, а таксама ад ТБМ — Ніл Гілевіч, Беларускага фонду культуры — Іван Чыгрынаў, ад Беларускага таварыства па культурных сувязях з замежжам Арсен Ваніцкі, рэдактар газеты «ЛіМ» Мікола Гіль.

Былі названы прадстаўнікі ў Аргкамітэт ад усіх беларускіх суполак краін СНД, якія актыўна заявілі пра сябе і падтрымліваюць сувязі са згуртаваннем «Бацькаўшчына». Што датычыць больш далёкага замежжа, дык вырашана паслаць запрашэнні на ўдзел у кангрэсе найбольш відным асобам, усім беларускім суполкам, арганізацыям і цэрквам, імкнуцца да найбольш поўнага і прадстаўнічага ахопу ўсяго беларускага замежжа.

Сустаршынямі Аргкамітэта пры поўнай згодзе прысутных абраны прэзідэнт Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» народны пісьменнік Беларусі Васіль Быкаў і міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь, сябра Рады «Бацькаўшчына» Пятро Краўчанка.

Можна сказаць з пэўнасцю — 29 ліпеня былі закладзены падваліны пад будучую гістарычную падзею — Усебеларускі кангрэс, які мае адбыцца ў чэрвені наступнага года. А на восень Радай згуртавання «Бацькаўшчына» запланавана шырокая, з ахопам як мага шырэйшага прадстаўніцтва, нарада беларусаў, што жывуць на абшарах былога Саюза.

Гэтыя падзеі — рэальныя крокі да нацыянальнага яднання, згоды і самаўсведамлення, без чаго немагчыма будучае шчаслівай і незалежнай Беларусі.

Інфармацыйны цэнтр ЗБС «Бацькаўшчына».

Прыспешвае жніво хлебароба

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Даручыць намесніку Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. М. Касцікаву, міністру фінансаў С. П. Янчуку да 15 жніўня 1992 г. разгледзець пытанне аб выдзяленні валютных сродкаў для набыцця збожжа за мяжой.

Згадзіцца з прапановамі Міністэрства сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрства хлебапрадуктаў і аблвыканкомаў аб тым, што да выканання абавязковых паставак збожжа ў дзяржаўныя рэсурсы сельскагаспадарчыя прадпрыемствы не павінны рэалізоўваць яго праз біржы. Але калі такія здзелкі адбыліся, і атрыманая выручка поўнасцю пойдзе ў даход рэспубліканскага бюджэту.

Міністэрству ўнутраных спраў, аблвыканкомам узмацніць кантроль за вывазам збожжа за межы рэспублікі. Асоб, якія парушаюць забарону, прыцягваць да строгай адказнасці.

Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрству хлебапрадуктаў, як заснавальнікам Белаграпрамбанка, сумесна з аблвыканкомамі праверыць на месцах мэтавае выкарыстанне крэдытных рэсурсаў, выдзеленых Нацыянальным банкам для крэдытавання аграпрамысловага комплексу.

Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання, Міністэрству хлебапрадуктаў, аблвыканкомам забяспечыць правядзенне работы па папаўненню прадпрыемствамі і арганізацыямі ўласных абаротных сродкаў за кошт крыніц, вызначаных пастановай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 19 чэрвеня 1992 г. № 1735-XII/385.

ЦЭНЫ НА ЗБОЖЖА, ШТО НАРЫХТОЎВАЕЦЦА Ў ЛІК АБАВЯЗКОВЫХ ПАСТАВАК

	Рублёў за тону базісных норм
Жыта, трыцікале	9.500
Ячмень	
піваварны	16.470
радавы	9.470
найбольш каштоўных гатункаў	15.500
Авёс	
высоканатурны (натура звыш 510 г/л)	11.500
сярэдненатурны (натура ад 460 да 510 г/л уключна)	10.950
нізканатурны (натура 460 г/л і ніжэй)	8.600
вырашчаны без пестыцыдаў	14.300
Пшаніца мяккая	
з утрыманнем клейкавіны да 18 працэнтаў	13.300
з утрыманнем клейкавіны ад 18 да 23 працэнтаў	16.600
з утрыманнем клейкавіны больш за 23 працэнты	18.600
Кукуруза	10.400
Грэчка	
радавая	30.700
вырашчаная без пестыцыдаў	36.350
Гарох, пялюшка	12.500
Лубін	20.000
Віка	20.000
Боб харчовы	15.800
Боб фуражны	13.400
Проса	8.100
Рапс, свірэпіца азімая і яравая	
I класа	24.500
II класа	20.000
Соя	25.000

(БЕЛІНФАРМ).

ДУХОЎНЫ КАЛЕДЖ

ГРОДНА. **(А. Дук).** У горадзе над Нёманам пачаў дзейнічаць філіял маскоўскага каледжа каталіцкай тэалогіі Фамы Аквінскага. Слухачы гэтай багаслоўскай сярэдняй навучальнай установы будуць паглыблена вывучаць асновы рэлігійнай філасофіі, хрысціянскай веры і маралі, гісторыю царквы. Навучанне разлічана на 3 гады. У каледж прымаюць як рыма-католікаў, так і грэка-католікаў (уніятаў), а на адпаведных умовах і некатолікаў.

АЗОТ ВІНАВАТЫ?

ГОМЕЛЬ. Трагічна закончылася падрыхтоўка да вяселля ў хаце жыхара вёскі Старыя Цярэшчавічы У. Астапенкі, які ў мінулыя выхадныя павінен быў выдаць сваю дачку замуж. За дзень да гэтых урачыстасцей гаспадар палез у падвал за прадуктамі і знік. Занепакоеныя яго доўгай адсутнасцю, туды спусціліся спачатку гаспадыня, а потым іхні сын і будучы зяць. Усе імгненна загінулі ад пароў азоту, бідоны з якім былі пастаўлены ў падвал для ахалоджвання прадуктаў.

Дарога даўжынёй у тысячу гадоў

Наступіць дзень, і беларусы пачуюць прызыўны покліч званоў. Можа тым, хто забыў свае карані, ён нагадае аб светлай даце ў нашай гісторыі. Мы ўвойдзем у храм, пакінуўшы за парогам мітусню і ўслухоўваючыся ў словы ўрачыстай малітвы, падумаем аб продках, вядомых і невядомых: восенню гэтага года святкуецца тысячагоддзе праваслаўя на Беларусі і заснавання ў Полацку першай на нашай зямлі епіскапскай кафедры.

Наш субяседнік — сакратар юбілейнай камісіі Беларускай праваслаўнай царквы, рэферэнт мінскага епархіяльнага ўпраўлення Генадзь Мікалаевіч ШЭЙКІН.

— Заснаванне Полацкай епархіі — падзея не толькі царкоўнага значэння. Яна супала па часе з фарміраваннем асноў старажытнабеларускай дзяржаўнасці і культуры. Гэта не раз падкрэслівалася на навуковым калоквіуме, арганізаваным па благаславенню мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі Філарэта, які адбыўся ў лістападзе 1991 года.

— Генадзь Мікалаевіч, раскажыце, як будзе праходзіць свята?

— Пакуль існуе толькі праект, згодна з якім святкаванні пачнуцца 24 верасня з малебна ў Кафедральным саборы Мінска і будуць працягвацца 25—27 верасня, у дні перад святам і на свята Сусветнага Узвіжання Чэснага і Жыватворнага Крыжа Гасподня.

25 верасня ў Мінску адкрыецца навуковая канферэнцыя, прысвечаная вялікай для беларускай нацыі даце. Праводзім яе разам з Акадэміяй навук. Запрошаны вучоныя, прадстаўнікі духавенства, у тым ліку іншых хрысціянскіх канфесій. У канцы дня адбудзецца ўрачысты акт і духоўны канцэрт у оперным тэатры.

На наступны дзень свята перамесціцца ў Заслаўе. Гісторыя гэтага горада звязана са знаходжаннем у ім полацкай князёўны Рагнеды (у манастве — Анастасіі) — першай нагаданай летапісцамі манахіні ва ўсходнеславянскіх землях — яе і сына, князя Ізяслава. Мяркуецца, менавіта пры ім і быў прызначаны першы епіскап.

Урачыстасці закончацца 27 верасня ў старажытным Полацку Боскай літургіяй і хросным ходам да грабніцы Спаса-Ефрасіннеўскага манастыра, дзе будзе малебен і пакланенне чэсным мошчам святой прападобнай Ефрасінні Полацкай.

У царкоўных святах прымуць удзел прадстаўнікі беларускай эміграцыі ў Канадзе, Аўстраліі, госці з Польшчы, Англіі, Германіі, Швейцарыі, Расіі. Чакаецца прыбыццё Экзарха Усяленскага Патрыярха ў Еўропе мітрапаліта Дамаскіна, настаяцеляў падвор'яў праваслаўных усходніх цэркваў: Акціахійскай, Іерусалімскай, Балгарскай, Амерыканскай. Як бачыце, юбілей носіць міжнародны і агульнанацыянальны характар.

— У гонар тысячагоддзя хрышчэння Русі ў Кіеве быў устаноўлены помнік князю Уладзіміру. Ці плануеце вы стварэнне нечага падобнага?

— У канцы жніўня на гарадзішчы X стагоддзя ў Заслаўі — Замэчак — думаем устанавіць і асвяціць двухметровы каменны крыж у гонар Рагнеды і Ізяслава. Спадзяёмся не абысці ўвагай і Полацк. Акрамя таго, намечана выданне кнігі маладога даследчыка Аляксея Мельнікава «Шлях не маркотны. Гістарычныя сведчанні аб святых Белай Русі». Будуць выраблены памятныя знакі і юбілейныя медалі.

Важна, што святкаванне 1000-годдзя праваслаўя праходзіць ва ўмовах станаўлення незалежнасці Беларусі і будзе садзейнічаць росту яе міжнароднага аўтарытэту.

Марат УРУБЛЕЎСКІ. (БелаПАН).

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

Беларусы змагаліся на баку Напалеона

З паведамленняў сродкаў масавай інфармацыі стала вядома, што восенню гэтага года на тэрыторыі Беларусі намячаецца правядзенне мерапрыемстваў, звязаных з вайной 1812 года, з праслаўленнем поспехаў рускіх войск.

У сувязі з гэтым мы, прадстаўнікі навуковай грамадскасці беларускага паходжання, лічым неабходным выказаць некаторыя меркаванні.

Уступленне ў межы Расійскай імперыі ўзначальваемай Напалеонам арміі непасрэдна для нашага народа было звязана з надзеямі на адраджэнне незалежнасці. Першага ліпеня было аднаўлена Вялікае княства Літоўскае, незалежнае ад створанага раней герцагства Варшаўскага. У ваенных умовах пачалося аднаўленне адміністрацыі і арміі. У кароткія тэрміны былі сфарміраваны чатыры палкі кавалерыі, пяць палкоў пяхоты, гвардзейскі уланскі полк, шэсць батальёнаў егераў, конна-егерскі полк добраахвотнікаў, Магілёўскі і Віцебскі палкі, Нацыянальныя гвардыі ва ўсіх губернскіх і павятовых цэнтрах.

Усе гэтыя часці ўліліся ў напалеонаўскую армію, праследавалі рускія войскі да Масквы, удзельнічалі ў Барадзінскай бітве, аднымі з першых увайшлі ў Маскву, спаленую крымінальнікамі і рабаўнікамі, потым разам з адступаючай арміяй адышлі ў Еўропу і на баку Напалеона прымалі ўдзел у «бітве народаў» пад Лейпцыгам, пасля паражэння ў якой перайшлі Рэйн і засталіся ў эміграцыі ў Францыі.

Фарміраванне ў сціслыя тэрміны значных сіл па тым часе было магчыма таму, што да 1812 года ў памяці народа былі свежыя і акупацыя войскамі Расійскай імперыі ў 1793 годзе, і падаўленне з нечуванай жорсткасцю паўстання 1795 года набіўшымі руку на падобных «подзвігах» — (падаўленне Пугачоўскага паўстання і турэцкая вайна) салдатамі Суворава. Дарэчы, тут жа варта ўспомніць і аб месцы гэтага імя ў тапаніміцы нашых населеных пунктаў. Цяжка сабе ўявіць у Расіі, напрыклад, вуліцу імя хана Мамая або А. Гітлера, а ў Беларусі шмат калгасаў, заводаў, вуліц і чаго хочаш з імем гэтага заклятага ката нашай незалежнасці. Больш таго, у Кобрыне працягвае функцыяніраваць музей у маёнтку, падараваным яму імператрыцай за заваёву Беларусі.

Правядзенне такіх мерапрыемстваў, калі яны адбудуцца, толькі затармозіць адраджэнне пачуцця нацыянальнай самасвядомасці беларусаў і з'явіцца дрэнна завуаліраваным траянскім канём русіфікацыі, бо спакваля будзе глушыць праяўленне сапраўднай гістарычнай рэальнасці і праводзіць лінію хлуслівай інтэрпрэтацыі ходу і вынікаў той вайны і значэння яе для нашага народа.

Справядлівасць вайны 1812 года і назва яе Айчыннай для Расіі выклікае абгрунтаваныя сумненні, паколькі ўступленне Напалеона ў Расію было прадыктавана зусім не заваёўніцкімі планамі, а сродкам пакарання яе за вераломнае парушэнне Тыльзіцкага міру, якое праявілася ў акупацыі Фінляндыі і Бесарабіі, калі Расія выкарыстала занятасць Напалеона вайной на другім канцы кантынента, у Іспаніі.

Ачышчэнне гісторыі, асабліва беларускай, ад наносаў імперскай хлусні, безумоўна, неабходнае і для правільнага выхавання нашай нацыянальнай арміі, як гаранта незалежнасці Беларусі ў будучым.

Я. ЦІШУК,
вядучы навуковы супрацоўнік, кандыдат медыцынскіх навук.
г. Масква.

АД РЭДАКЦЫІ. Меркаванні Я. Цішука для многіх, хто выхаваны на прарасійскай гісторыі, выглядаюць нязвыкла і празмерна катэгарычна. Аднак рана ці позна нам трэба выпрацоўваць уласны, беларускі, погляд не толькі на нядаўнюю, але і на далёкую гісторыю, у тым ліку на вайну 1812 года, роля Беларусі і беларусаў у якой зусім не такая адназначная, як напісана ў школьных падручніках.

НАВЕЙШАЯ ГІСТОРЫЯ. УСПАМІНЫ І РОЗДУМ

Міхаіл ЗІМЯНІН: «ДА СЯРЭДЗІНЫ 42-ГА БЕЛАРУСЬ КІНУЛІ САМ-НАСАМ З ГІТЛЕРАМ»

(Працяг. Пачатак у №№ 150—154).

— Было б дзіўным, Міхаіл Васільевіч, каб мы абмінулі тэму вайны. 22 чэрвеня вы пачалі яе пад Беластокам, пабачылі на свае вочы трагедыю пачатку баявых дзеянняў...

— Генералы, афіцэры, з якімі я сустракаўся ў 41—42-м гадах, як правіла, былі людзьмі справы. Мы ўсе ў глыбіні душы разумелі: вышэйшае кіраўніцтва зрабіла каласальныя пралікі. Але сказаць пра гэта адкрыта — азначала стаць пад кулю каля першай жа сустрэтай сценкі. Так званыя «паражэнчыя размовы» спыняліся бязлітасна. Прэс, націск з патрабаваннем «Стаяць насмерць!» спалучаліся не толькі з адпаведнай ідэалагічнай работай, але і са смяротнай пагрозай, што зыходзіла ад карных органаў — разведкі і контрразведкі. Спецыяльна арганізаваная служба так і называлася: СМЕРШ — «Смерць шпіёнам!» Існавала таксама сістэма загараджальных атрадаў. Машына, канешне, страшная, але без такіх жорсткіх мер спыніць праціўніка было б цяжка.

Асноўная маса людзей, аднак, ваявалі не шкадуючы жыцця, з выразным усведамленнем: яны выконваюць свой абавязак. Што датычыцца распісаных пазней у раманах сцэн гераічных атак з крыкамі: «За Сталіна!», «За Радзіму!», дык на справе гэтага ніхто не крычаў. Крычалі іншае — «Ур-ра!», мацюкаліся, на чым свет стаіць... Але ўсведамленне — над Айчынай сапраўды навісла смяротная пагроза, мы можам трапіць у рабства — гэтае адчуванне нараджала магутны вал патрыятычных пачуццяў, гартавала магутную сілу адпору. І ў рэшце рэшт яна стала непахіснай. Не, не загады Сталіна цэментавалі армію, не загараджальныя атрады і не СМЕРШ.

— Вам давялося стаць адным з арганізатараў партызанскага руху на Беларусі...

— На першапачатковым этапе дапамога партызанам была вельмі нездавальняючай, пра яе ніхто ўсур'ёз не думаў. Нават абкомы партыі, што ішлі ў тыл праціўніка, не мелі рацый... Вельмі беднае аснашчэнне, прымітыўная амуніцыя груп... Усё рабілася спехам, непрадумана.

Мы аддавалі ўсе сілы, каб паставіць падполле больш-менш арганізавана, і нейкія апорныя звенні ў рэшце рэшт стварыць удалося, але ў цэлым гэтая работа вялася вельмі цяжка.

Увесь 41-ы, палову 42-га года вышэйшае кіраўніцтва, нягледзячы на вядомы сталінскі заклік у звароце да савецкага народа 3 ліпеня, партызанскім рухам не кіравала і фактычна ім не займалася. Я лічу гэта вельмі грубай памылкай, яе вынікі — велізарныя страты людзей, сапраўдных патрыётаў Айчыны.

Мне давялося бачыць ампутацыю рук і ног з дапамогай звычайнай цяслярскай пілы, калі замест наркозу няшчасным давалі самагонпяршак...

І толькі калі ў 42-м годзе пасля надзвычай жорсткіх нямецкіх рэпрэсій і адэкватнага росту народнага супраціўлення ў зводках нямецкага камандавання з'явіліся рэгулярныя трывожныя паведамленні аб так званых камуністычных разбойніках і бандытах, тады толькі да Сталіна дайшло: наяву сур'ёзны фактар! Да таго ж увесь сусветны друк пачаў пісаць пра народных мсціўцаў, асабліва Беларусі, Украіны, Браншчыны, Смаленшчыны, Пскоўшчыны. Вось у Крамлі і вырашылі: трэба аб'яднаць рух у тыле ворага. І з'явіўся Цэнтральны штаб партызанскага руху на чале з Панамарэнкам.

— Існуе пункт погляду: партызанскія атрады пачалі арганізоўвацца з падачы ведамства Берыі?

— Гэта няпраўда. КДБ і разведупраўленне Генштаба арганізавалі групы і атрады спецназа, галоўным чынам разведвальныя і дыверсійныя, іншы раз — тэрарыстычныя. Яны мелі выдатныя штабныя радыёперадатчыкі амерыканскай вытворчасці і маленькія рацыі «Вавёрка», што працавалі ў радыусе 200—300 кіламетраў. Па ўсёй Беларусі, па-мойму, такіх прафесіянальных адзінак было недзе каля двух дзесяткаў, тады як у цэлым у рэспубліцы дзейнічалі звыш тысячы атрадаў, сотні брыгад. Так, разведка паўсюдна ўкараніла сваіх людзей — ніхто не ўтойвае існавання асобых аддзелаў, што падпарадкоўваліся службе КДБ. Але яны складаліся з аднаго-двух чалавек... У той час як партыйна-камсамольскія арганізацыі падполля рэспублікі аб'ядноўвалі звыш ста тысяч чалавек.

— Здараецца, гора-тэарэтыкі разважаюць: калі б нямецкая акупацыйная адміністрацыя была больш гібкай, народная вайна не мела б перспектывы...

— У контрпрапагандысцкім арсенале практыка альтэрнатыў зарэкамендавала сябе як даволі каварная і эфектыўная: што было б, калі б? Падкінь пытанне — і, калі ласка, сумненне пасеяна... Разумееце, ідзе размова не пра тую гісторыю, што рэальна адбылася, а пра варыянты яе магчымага развіцця. У выніку накручваюцца горы дэмагогіі, глупства, лухты...

Дык вось, што датычыцца канкрэтнага вашага пытання. Так, магчыма, пры ўмове больш ліберальнага акупацыйнага рэжыму супраціўленне было б менш актыўным, затое павялічылася б колькасць калабарацыяністаў, агентуры і г.д., і да т.п. Але ж вайна стала такой, якой яна вядома. Па-другое, смею вас запэўніць, самая спрыяльная акупацыя, захоп рэспублікі пад уладу чужой дзяржавы, чужой нацыі зневажаюць каранное, галоўнае ў характары народа — пачуццё чалавечай годнасці. Вось чаму памянёная вамі альтэрнатыва — тыповы прыклад нізкапробных прыёмаў, разлічаных на дыскрэдытацыю таго сапраўднага гераізму, які праявіў беларускі народ, што застаўся без абароны, без сур'ёзнай падтрымкі да сярэдзіны — канца 42-га года. Без сур'ёзнай увагі да сябе з боку геніяльнага і мудрага таварыша Сталіна, які аддаваў перавагу не справе, а напышлівым прамовам ды мудрым павучанням...

— Вы не заўважылі публікацый, дзе гаворыцца пра вашы спрэчкі з Мазуравым?

—Я ніколі не прытрымліваўся лініі на паляпванне па плячы з кім бы там ні было. Я нікому не прызнаваўся ў каханні. Я ні ў кога не прасіў прабачэння, акрамя тых выпадкаў, калі дапускаў грубасць, а гарачнасць у мяне здаралася.

Гэта так, прадмова да адказу.

Што датычыцца Мазурава, дык ён быў самым блізкім з маіх сяброў. У партызанах мы нейкі час жылі ў адной хаце... Але тады мы не выпілі разам ні чаркі гарэлкі — было не да таго — працавалі, як праклятыя. Калі пасля франтавога ранення ён трапіў на камандзірскія курсы «Выстрал» і захацеў пайсці з іх для барацьбы ў фашысцкім тыле, я двойчы хадайнічаў перад Панамарэнкам: «Нам патрэбны такія сакратары падпольнага ЦК камсамола!» Дарэчы, калі ў 53-м я адмовіўся ісці Старшынёй Саўміна Беларусі, гэтую пасаду заняў па прапанове Патолічава менавіта Мазураў, што і паслужыла асновай для плётак. Хоць мы ні разу не паспрачаліся і не далі адзін аднаму ніякіх падстаў для папрокаў.

Я вельмі шкадую аб раннім яго зыходзе з палітычнай сцэны. Брэжнеў неўзлюбіў Мазурава за ўпарты характар, — сумленны, прамы, рэзкі. Ён сапраўды тады прыхварэў, але працаваць мог.

— Успомнім яшчэ аднаго партызана — Машэрава...

— У той жа «Звяздзе» нядаўна пісалі: удава Пятра Міронавіча была здзіўлена, што ў ЦК КПСС не знайшлі нічога лепшага, як пасланць на пахаванне Зімяніна, з якім у Машэрава былі вельмі складаныя адносіны... «Мілая» фразачка...

Што ж было на самай справе?

Сакратаром Маладзечанскага падпольнага абкома камсамола яго вылучылі з пасады камісара партызанскай брыгады, дзе ён вельмі добра праявіў сябе. Я падтрымаў гэтую кандыдатуру, азнаёміўшыся з прадстаўленымі дакументамі. А праз некаторы час, пасля ранення, мы вылучылі Машэрава на званне Героя Савецкага Саюза.

— Бытуе пошлае меркаванне, што тая «зорачка» была дадзена не столькі за баявыя заслугі добрага, сумленнага, смелага хлопца, колькі з прапагандысцкіх меркаванняў — вунь, маўляў, якія ў нас камсамольскія лідэры: рызыкуйце, хто наступны?!

— Не, гэта няпраўда. Хоць да звання яго сапраўды прадстаўляў ЦК камсамола. Дарэчы, нашу ініцыятыву падтрымаў і БШПД. Калі рашэнне аб узнагародзе Машэрава прынялі, з'явілася радыётэлеграфнае паведамленне: герой, аказваецца, быў у палоне! Мяне гэта ашаламіла, як гром сярод яснага неба. Справа ў тым, што згодна з палажэннем, зацверджаным у Палітбюро, тыя, хто быў у палоне, не мелі права на ўступленне ў партыю, прадстаўленне да ўзнагарод — ніякіх адгаворак! У іх была адна прывілея: загладжваць сваю «віну» крывёй...

— А хто даведаўся пра мінулае Машэрава?

— Контрразведка...

— Ну і?..

— Я да Панамарэнкі: такая гісторыя. Той:

«Што ж рабіць — абараняць яго ці не? Я гэтага Машэрава нават не бачыў, як, дарэчы, і ты...» — «Так, але мае надзейныя людзі вельмі добра адзываліся пра яго». У прыватнасці, самым добрым чынам характарызавала яго Таня Гаварэнь, будучая жонка Прытыцкага...

Я прапанаваў Панцеляймону Кандратавічу наступнае:

«Ён біўся, двойчы паранены. У палон трапіў пры фарміраванні дывізіі, якая нават у бой не ўступала. Дарэчы, улічыце — чалавек здолеў уцячы! Свой міжвольны грэх Машэраў не ўтойваў — пра ўсё напісаў сам. Адным словам, абаронім. Мяне чэкісты не паслухаюць, а ваша слова можа стаць рашаючым». — «Добра. Але май на ўвазе: ты асабіста адказваеш за свайго Машэрава! За кожны яго ўчынак, кожнае яго дзеянне!»

Панамарэнка тут жа дамовіўся з Цанавай, і той сказаў, што справа закрыта. Сапраўды, скончылася вайна, Машэраў пайшоў наперад, гісторыя з палонам больш не выплывала, хоць аднойчы чэкісты нагадалі мне пра яе. Я адказаў: «Таварышы, ёсць рашэнне вышэйшых інстанцый — больш да гэтай справы не вяртацца».

— Самому Пятру Міронавічу вы расказвалі пра тое, што здарылася?

— Ні разу. Хоць, даходзілі чуткі, ён ведаў, як усё здарылася. Але Машэраў таксама ніколі не заводзіў са мной ніякіх размоў пра гісторыю сваёй узнагароды. Відаць, ён зразумеў: не ўздымаю я сам гэтую тэму — значыцца, няма чаго варушыць мінулае. Хоць, мне здавалася, нешта яго мучыла... Можа, мая стрыманасць.

— Міхаіл Васільевіч, а якую пазіцыю заняў Машэраў у 53-м годзе пры галасаванні на пленуме?

— Нейтральную. Ён не падтрымаў ні мяне, ні Патолічава.

...Але ўсё гэта — пытанні ўзаемаадносін персаналій, і таму не вельмі цікава...

— У публіцыстыцы, мемуарах апошняга часу ўсё большую моц набывае думка: партызаны «падстаўлялі» пад немцаў ледзь не цэлыя раёны. Мне асабіста даводзілася чуць ад старых самае рознае, у гэтых расказах рэальнасць была куды больш празаічнай, чым ва ўзнёслай патрыятычнай літаратуры часоў застою. Але ж ці можна падводзіць базу пад ідэю нейкай вялікай правакацыі народных мсціўцаў супраць свайго ж народа?

— Гэта страшэнная, нахабная няпраўда. Галоўнай задачай партызанскага руху, акрамя ўдараў па фашыстах, лічылася абарона народа —жанчын, старых і дзяцей ад знішчэння. Паўсюдна мы мелі рэзервовыя лясы, балоты, зямлянкі, схаваныя склады... За атрадамі, брыгадамі, злучэннямі цягаліся цэлыя цывільныя абозы! Адных яўрэяў, якім пагражала поўнае вынішчэнне, выратаваліся тысячы і тысячы.

— Галоўным чынам вы дзейнічалі ў партызанскай зоне ўсходняй Беларусі і абапіраецеся на гэтыя ўспаміны. Але ў заходніх раёнах карціна была, мабыць, іншай?

— Так, там пэўны ўплыў мела польская армія Краёва, якая вяла барацьбу супраць немцаў куды менш актыўна, чым супраць нас. «Акаўцы» шкодзілі вельмі моцна. Я не асуджаю іх за тое, што яны змагаліся за сваю радзіму. Аднак калі «акаўцы» гаспадарылі ў беларускіх раёнах, прымаючы іх за польскія, гэта было, дыпламатычна кажучы, некарэктна.

Аляксандр УЛІЦЁНАК.

(Працяг будзе.)

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Сям'я Эрыкі Гюнтэр з Германіі шукае Марыю Кушалёву, якая ў гады вайны была вывезена на прымусовыя работы з Беларусі, працавала ў Штрэліне каля Данцыга (цяпер Гданьск) у сям'і Шайбле хатняй работніцай і няняй дзяўчынкі Эрыкі, якая нарадзілася ў 1943 годзе.

Саму жанчыну ці тых, хто што-небудзь пра яе ведае, просяць напісаць на адрас: Германія 0-4350, Бернбург, Фрыдэнсалее, 31.

НАВІНЫ АКЦЫЯНЕРНАГА ТАВАРЫСТВА «БЕЛАГРАПРАМБІРЖА»

БЕЛАГРАПРАМБІРЖА МЕНСК

На таргах у пятніцу, 31 ліпеня 1992 года, было прапанавана на продаж больш як 2 тысячы відаў тавараў на суму звыш 1 мільярда рублёў. Зарэгістравана 27 здзелак на суму 32 мільёны рублёў.

Сярод прададзеных і купленых тавараў:

Назва тавару	Адзінка вымярэння	Цана за адзінку (рублёў)
Збожжа фуражнае і насеннае	тона	10.600—11.500
Ільнасемя, сорт «Магілёўскі»	тона	14.000
Цукар-пясок (ЧСФР)	тона	62.000
Лімонная кіслата	тона	224.000
Гарэлка «Пшанічная»	бутэлька	135
Спірт «Royal» (Германія)	бутэлька, 1 л	310
Даільная ўстаноўка УДС-3	шт.	25.000
Даільная ўстаноўка УДА-16	шт.	250.000
Сеялка СО-4,2	шт.	8.600
Пагрузчык збожжа ПІСП-4а	шт.	1.750
Здрабняльнік рулонаў саломы, грубых кармоў ПДК-Ф-М-10,3	шт.	30.000
Аўтапакрышка 260×508 (ЗІЛ)	шт.	10.301
Аўтапакрышка 320×508 (МАЗ)	шт.	16.093
Аўтамабіль «МАЗ-5551»	шт.	800.000
Аўтамабіль «КамАЗ-37231» на шасі «ГАЗ-5315»	шт.	140.000
Аўтамабіль «ГАЗ-2410»	шт.	1.150.000
Аўтамабіль «ВАЗ-2107»	шт.	635.000
Прычэп «Купава», гандлёвы варыянт	шт.	140.000
Накрыўкі металічныя, закатачныя	шт.	2.20
Арматура, Д-10, перыядычная, Ст 35 ГС	тона	21.500

Таргі праводзяцца штотыднёва, па пятніцах, з 11.00 па адрасу: Мінск, вул. Казінца, 86, корпус 2. Рэгістрацыя ўдзельнікаў з 9.00. Тэлефон для даведак: 77-01-37, 77-07-26.

ЗЕЛЬНІК

НАРОДНАЯ НАЗВА: ШЧАМЯЛІЦА.

Медуніца няясная

На Беларусі расце паўсюдна ў ліставых і змешаных лясах, на суглінiстых і супясчаных глебах, у зарасніках, сярод хмызнякоў, на палянах.

Медуніца няясная вельмі блізкая па знешняму выгляду, уплыву да другога віду — медуніцы лекавай.

Шматгадовая травяністая расліна вышынёй 15—40 см. Вясной з карэння развіваюцца кветканосныя парасткі. Лісце на іх невялікае, зялёнае. Летам, пасля цвіцення з'яўляюцца з карэння пакарочаныя парасткі з пучкамі прыкаранёвых сэрцападобна-яйкападобных лісцяў, цёмназялёных, звужаных у доўгі чаранок.

Кветкі спачатку чырвоныя, пасля пурпурова-фіялетавыя, сабраныя ў малакветныя завіткі, якія ствараюць на верхавіне сцябла шчыткападобнае суквеццe.

Плады складаюцца з 4 арэшкаў. Уся расліна ўсеяна жалезістымі і простымі валаскамі.

У траве змяшчаюцца слізь, дубільныя рэчывы, вокіс крэмнію, вітаміны, карацін, сляды алкалоідаў, руцін, солі жалеза, калію, марганцу, мікраэлементы: ванадый, нікель, серабро, стронцый, тытан і інш.

Пры харчаванні ўжываюць карыснае зяленіва медуніцы няяснай. З яе вараць супы, баршчы, гатуюць вітамінныя салаты, гарніры.

ЗАКУСКІ З МЕДУНІЦЫ

САЛАТА З МЕДУНІЦАЙ І РЭДЗЬКАЙ. Лісце медуніцы здрабніць, дабавіць цёртую рэдзьку, нарэзаную зялёную цыбулю, пасаліць. Заправіць смятанай, маянэзам або алеем.

150 г медуніцы, 150 г рэдзькі, 20 г зялёнай цыбулі, 30 г смятаны (маянэзу або алею), соль па смаку.

САЛАТА З МЕДУНІЦАЙ І МЯСАМ. Здробненае лісце медуніцы змяшаць з кавалачкамі варанага мяса, крута зваранага яйка, нарэзанай зялёнай цыбуляй, дабавіць лімонны сок, пасаліць. Заправіць смятанай ці маянэзам.

200 г медуніцы, 100 г мяса, 1 яйка, 1 ст. лыжка лімоннага соку, 25 г зялёнай цыбулі, 25 г смятаны (ці маянэзу), соль.

ПЕРШЫЯ СТРАВЫ З МЕДУНІЦАЙ

СУП З МЕДУНІЦАЙ. У падсоленым мясным булёне ці вадзе зварыць бульбу, цыбулю рэпчатую, моркву, карэнне пятрушкі, дабавіць здробненую медуніцу і праварыць 5 хвілін. Заправіць смятанай, пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

500 г булёну, 200 г медуніцы, 150 г бульбы, 20 г морквы, 20 г рэпчатай цыбулі, 10 г карэння пятрушкі, 25 г смятаны, соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

БОРШЧ ЧЫРВОНЫ З МЕДУНІЦАЙ. У падсоленым мясным булёне зварыць моркву, карэнне пятрушкі, цыбулю. Булён працадзіць, дабавіць асобна вараныя нацёртыя на буйной тарцы буракі, здробненае лісце медуніцы, лаўровы ліст, заправіць бурачным ці лімонным сокам і вытрымаць на слабым агні да 30 хвілін (не гатаваць). Можна заправіць таматным соусам па смаку. Перад падачай на стол у талеркі пакласці смятану і пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

300 г мясного булёну, 300 г працёртых буракоў, 25 г морквы, 15 г карэння пятрушкі, 20 г рэпчатай цыбулі, 200 г медуніцы, 2—3 лаўровыя лісты, 200 мл соку бурачнага, 25 г смятаны, соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

ДРУГІЯ СТРАВЫ З МЕДУНІЦАЙ

БУЛЬБЯНЫЯ ПІРАЖКІ З МЕДУНІЦАЙ. Гарачую адвараную бульбу расцерці ці прапусціць праз мясарубку, астудзіць, дабавіць сырое яйка, крыху мукі, соль, старанна перамяшаць. Масу падзяліць на аладкі, пакласці на іх начынку з медуніцай, зашчыпаць краі, сфармаваць піражкі, запаніраваць іх у муцэ і падсмажыць у масле ці выпечы ў духоўцы. Перад падачай на стол заправіць смятанай ці маслам.

Каб прыгатаваць начынку, адвараную ялавічыну і медуніцу прапусціць праз мясарубку, змяшаць з пасераванай цыбуляй, пасаліць, паперчыць, заправіць маслам.

500 г бульбянога пюрэ, 1 яйка, 1 ст. лыжка мукі, 50 г паніровачных сухароў, 50 г алею, 50 г смятаны, соль.

Для начынкі: 400 г мяса, 150—200 г медуніцы, 50—75 г рэпчатай цыбулі, 30 г сметанковага масла, соль, перац па смаку.

СВІНІНА ТУШАНАЯ З КАПУСТАЙ І МЕДУНІЦАЙ. Кавалачкі свініны абсмажыць, скласці ў качачніцу, дабавіць пасераваныя моркву, цыбулю, карэнне пятрушкі, нашаткаваную капусту, крыху вады ці булёну і тушыць на слабым агні. За 10—15 хвілін да гатовасці пакласці здробненае лісце медуніцы, лаўровы ліст, пасераваную муку, разведзеную вадой, перац, насенне кропу, кмену, пасаліць. Падаць з адваранай бульбай, пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

400 г свініны, 150 г морквы, 15 г карэння пятрушкі, 200 г медуніцы, 100 г рэпчатай цыбулі, 400 г капусты, 100 г таматнага соусу, 3—4 лаўровыя лісты, 50 г тлушчу, 1 ст. лыжка мукі, прыправы, соль па смаку, зяленіва кропу і пятрушкі.

ГАЛУБЦЫ З МЕДУНІЦАЙ. Са шчыльнага качана капусты выдаліць храпку, паварыць яго да напаўгатовасці ў падсоленай вадзе, разабраць на асобныя лісты, зрэзаць ці злёгку ачысціць патоўшчаныя часткі. Падрыхтаваны мясны фарш, адвараны рыс, здробненыя рэпчатую цыбулю і лісце медуніцы, перац, соль перамяшаць. Масу выкласці на капусныя лісты, загарнуць у выглядзе канверта і абсмажыць з двух бакоў на масле. Пасля скласці галубцы ў качачніцу, заліць булёнам ці вадой, паварыць 1 гадзіну, заправіць таматным соусам ці смятанай і патушыць яшчэ 10—15 хвілін.

1 качан капусты, 500 г фаршу, 50 г рысу, 50 г цыбулі, 200 г медуніцы, 100 г алею, 100 г таматнага соусу (ці смятаны), 400 мл булёну, прыправы, соль па смаку.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ

выкарыстоўваюць траву медуніцы няяснай. Яна аказвае адхарквальнае, вяжучае, мякчальнае, раназагойвальнае, мачагоннае, кроваспыняльнае дзеянне.

НАСТОЙ ТРАВЫ МЕДУНІЦЫ НЯЯСНАЙ. 20 г травы настойваць у 400 мл кіпеню 2 гадзіны, працадзіць. Піць па 100—150 мл 3—4 разы на дзень за 30 хвілін да яды пры пнеўманіях, бранхіяльнай астме, ахрыпласці голасу прастудзе, туберкулёзе лёгкіх, калітах з паносамі, гастрытах з павышанай кіслотнасцю, язвеннай хваробе страўніка і дванаццаціперснай кішкі, малакроўі, мачакаменнай хваробе, гінекалагічных захворваннях, гемароі.

НАСТОЙ ЗБОРУ З МЕДУНІЦАЙ НЯЯСНАЙ. 40 г травы медуніцы, па 25 г ільнянога семя і здробненага карэння жыўакосту, 100 г расцёртых пладоў шыпшыны настойваць у 1 л кіпеню 12 гадзін, працадзіць. Піць глыткамі на працягу дня пры паносах, болі ў жываце.

ТРАВА медуніцы няяснай уваходзіць у састаў супрацьзапаленчых, мачагонных, грудных, страўнікавых збораў.

Супрацьпаказанні не выяўлены.

НАРЫХТОЎВАЮЦЬ

надземную частку медуніцы няяснай у час цвіцення ці восенню, калі яшчэ захавалася прыкаранёвае лісце.

Сушаць траву на паветры, у добра праветраным памяшканні (пры працяглым ляжанні трава цямнее).

Высушаная трава цёмна-зялёнага колеру, гаркаватая на смак. Захоўваюць у скрынях, высланых у сярэдзіне паперай.

Тэрмін захоўвання — 1 год.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК, Валер САНЬКО.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

6 жніўня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Нехта за дзвярыма». Маст. фільм (Балгарыя).
16.30. Навіны.
16.35. «Доктар Айбаліт». Мультфільм.
17.45. Фільм-канцэрт. «Спявае Герард Васільеў».
18.00. Дак. фільм «Ахоўваецца дзяржавай».
18.30. Футбол. «Беларусь» (Мінск) — «Хімік» (Гродна). У перапынку **(19.15)** — Абласныя навіны (Гродна). Зачытайце маё пісьмо...
20.15. Малако малых ферм. Аб эфектыўнасці работы жывёлаводаў Кобрынскага раёна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Як пачаць уласную справу». Анонс перадачы.
21.30. Студыя «КіТ».
23.00. НіКа.
23.15. Футбол-92. Вынікі тура.

І канал. Астанкіна.

5.00. Навіны.
5.30. Раніца.
7.50. «Бюро знаходак». Мультфільм. 4-я серыя.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. «Бусел». Мультфільм.
10.00. XXV летнія Алімпійскія гульні.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
12.55. «Алтай. Поры года». Дак. фільм.
13.10. Тэлемікст
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. XXV летнія Алімпійскія гульні.
15.50. «У пошуках капітана Гранта». 6-я серыя «У палоне ў канібалаў».
17.00. Навіны.
17.20. Канцэрт групы «Сонечны дзень» (Ашгабат).
17.35. ...Да 16 і старэйшым.
18.05. «Багатыя таксама плачуць»
18.50. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.25. «Зазірні пад маску». Маст. фільм. 3-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Вольны час. «Увага: здымаю!»
8.05. Расія і свет.
8.35. Дак. праграма. «Паданне пра казацкага атамана Ермака Цімафеевіча і яго паход у Сібір».
9.10. Майстры. А. Басілашвілі.
9.40. Спявае Ларыса Трухіна.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бейсбол.
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Пілігрым.
16.15. Праграма «Ключ».
16.30. Там-там-навіны.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Апазіцыя.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Рэпарцёр.
19.45. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
20.35. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Вольная барацьба. Мастацкая гімнастыка.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. XXV летнія Алімпійскія гульні. Валейбол (жанчыны). Баскетбол (мужчыны).

7 жніўня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
16.30. Навіны.
16.35. «Футрачка для хмары», «Серабрысты званочак», «У краіне вясёлай дзяцінства». Мультфільмы.
17.20. Знаёмства з юнай скрыпачкай Вольгай Сідаровіч.
18.00. Дак. фільмы «Сумленне імя тваё», «Я дайду да полюса».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Палітычны калейдаскоп. Што адбываецца ў нашым шматпартыйным доме?
19.40. «Дваццаць дзён радасці». Адпачынак у Балгарыі дзяцей, што пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі.
20.10. «Памяці сябра». Дыктар БТ Уладзімір Яркоў.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Жыве такі хлопец». Маст. фільм.
23.05. НіКа.
23.20. «Басовішча-92». Фестываль музыкі маладой Беларусі на Беласточчыне.

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.30. Раніца.
7.50. «Дзядулева дудачка». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Мультфільмы.
9.30. «Аб чым звоняць званы» (Перм).
10.00. XXV летнія Алімпійскія гульні.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. На XXV летніх Алімпійскіх гульнях.
12.55. «Цыркачаняты». Дак. фільм.
13.15. Брыдж.
13.40. Бізнес-клас.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. XXV летнія Алімпійскія гульні.
15.45. «У пошуках капітана Гранта». 7-я серыя «Рабінзон Акіяніі».
17.00. Навіны.
17.25. Чалавек і закон.
17.55. «Прыгоды чорнага Прыгажуна» (Англія). 4-я серыя.
18.20. ТБ-«Нява». «Хто з намі?»
18.40. Дзённік XXV летніх Алімпійскіх гульняў.
18.50. «Поле цудаў».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. XXV летнія Алімпійскія гульні. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
0.30. Зоркі бальнага танца Расіі і ЗША.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час. «Тэлебудсервіс».
8.10. «Мінула 20 гадоў...» Тэлефільм.
8.40. М-трэст.
8.55. Мульці-пульці.
9.05. «Санта-Барбара». Маст. фільм.
9.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Баскетбол (мужчыны).
12.55. Спорт-шоў.
13.00. Весткі.
13.20. «Запрашэнне да свята». Адкрыццё Рэспубліканскага цэнтра рускага фальклору.
13.40. Там-там-навіны.
13.55. XXV летнія Алімпійскія гульні. Бокс. Тэніс.
16.55. Т. Ін. Ка.
17.10. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. У перапынку — Весткі, Свята кожны дзень.
22.00. Весткі.
22.20. Спорт-шоў.
22.25. Крымінальныя паведамленні.
22.35. XXV летнія Алімпійскія гульні. Лёгкая атлетыка. Валейбол (жанчыны).

РАДЫЁ

7 жніўня

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 15.00, 19.45, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». 8.15 — «Вясковыя ростані». 9.15 — Р. Юркевіч. «Зялёныя Брады». Старонкі рамана. Перадача 2-я, заключная. 10.15 — для маленькіх. У. Мазго. «У сонейка ў гасцях». 10.27 — Д. Радары. «Казкі па тэлефоне». Радыёпастаноўка. 11.20 — «Саветы: улада і справы». Радыёчасопіс. 12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — «З новых запісаў музычнай радыёфанатэкі». 15.15 — канцэрт. 16.05 — «Ад 8 да 14». Праграма для падлеткаў. 16.35 — «Ч-8». Музычны дадатак да праграмы «Актава». 17.00 — «Парад зорак». Эстрадная праграма. 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна - інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — «Дзень нашага жыцця». 20.05 — вячэрняя казка. 20.40 — «Машэрава, 21». Прафсаюзны веснік. 21.00 — музычная праграма, прысвечаная калектыву Слуцкага мясакамбіната. 22.00 — музычная праграма. 23.10 — «Рэтра-канцэрт». 0.00 — «Начны канал».

НА ДВОР'Е

6 жніўня

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць без ападкаў. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 23—25, Мінску — 24—26, Гомелі, Гродна — 25—27, Брэсце — 26—28 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак пераважна без ападкаў. Вецер заходні, 3—8 метраў у секунду, тэмпература паветра ўначы — 12—17, удзень — 25—30, па поўначы рэспублікі — 20—25 градусаў цяпла.

АБ'ЯВЫ

СТРАЧАНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ ўдзельніка ліквідацыі на Чарнобыльскай АЭС (серыя А № 729165) лічыць НЕСАПРАЎДНЫМ.

***

ЗДАЮ па дагавору 1-пакаёвую КВАТЭРУ на 1 год. Аплата наперад. Тэлефон 21-49-32 пасля 18.00.

Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне С. А. Свірыдавай, начальніку аддзела, з выпадку напаткаўшага яе гора — смерці МУЖА Валерыя Аляксандравіча.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін —32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах —32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 155.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12